Univerzita Hradec Králové

Fakulta informatiky a managementu

Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Vytvoření produktu cestovního ruchu ve vybraném území

Bakalářská práce

Autor: **Jan Mervart**

Studijní obor: **Management cestovního ruchu – německý jazyk**

Vedoucí práce: **Mgr. Petr Hruša, Ph.D.**

Hradec Králové **duben 2021**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 27. dubna 2021 Jan Mervart

…….

Anotace práce

Anotace

Téma: Vytvoření produktu cestovního ruchu ve vybraném území

Bakalářská práce se zabývá problematikou overturismu na území především CHKO Český ráj, který se během let stal obří ikonou pro přírodní cestovní ruch v České republice. V teoretické části se autor věnuje obecně dopadům, které přináší cestovní ruch. Jedná se o dopady jak pozitivní, tak hlavně negativní. Dále je v teoretické části popsán potenciál cestovního ruchu a trend udržitelnosti, který by měl zajistit dlouhodobé hospodaření v destinaci. Posledním tématem je nový typ turismu a to geoturismus, který rovněž přináší nové trendy do cestovního ruchu především co se týká ochrany přírody. Praktická část je tvořena hlavně návrhem nových produktů cestovního ruchu v podobě nových tras na území geoparku Český ráj. Každá trasa je na základě vlastní zkušenosti rozebrána z různých úhlů pohledu. Je zde popisována délka trasy, její schůdnost, počet atraktivit, ale také dopravní dostupnost. Trasám v praktické části předchází krátké seznámení a vymezení lokality, kam jsou trasy umístěny. Hodnotným příspěvkem jsou rovněž informace vyplývající z rozhovoru s Ing. Jiřím Klápštěm z Českého ráje a s Mgr. Ondřejem Vítkem Ph.D., který pracuje pro Agenturu ochrany přírody a krajiny. Tento rozhovor přináší zajímavý a praktický pohled do této problematiky spojené s overturismem. V závěru práce je na základě všech zjištěných skutečností popsán především postup, jak pracovat s overturismem, který je postaven na základě teoretických východisek i praktických skutečností, kterými se řídí chráněné krajinné oblasti.

Klíčová slova

Udržitelnost, geoturismus, overturismus, Geopark Český ráj

Annotation

Title: Creation a tourism product in a selected area

The bachelor's thesis deals with the issue of overtourism in the Bohemian Paradise Protected Landscape Area, which over the years has become a huge icon for nature tourism in the Czech Republic. In the theoretical part, the author deals with the general impacts of tourism. These are both positive and mainly negative impacts. Furthermore, the theoretical part describes the potential of tourism and the trend of sustainability, which should ensure long-term management in the destination. The last topic is a new type of tourism, namely geotourism, which also brings new trends in tourism, especially in terms of nature protection. The practical part consists mainly of the design of new tourism products in the form of new routes in the Bohemian Paradise Geopark. Each

route is analyzed from different angles based on experience of the author. It describes the length of the route, its feasibility, the number of attractions, but also transport accessibility. The routes in the practical part are preceded by a brief introduction and definition of the location where the routes are located. The information resulting from the consultation with Ing. Jiří Klápště, manager from Bohemian Paradise, and with Mgr. Ondřej Vítek Ph.D., who works for the Nature and Landscape Protection Agency. This consultation provides an interesting and practical look at this issue associated with overtourism. At the end of the thesis, based on all the facts found, the procedure for working with overtourism is described, which is based on the theoretical basis and practical facts that govern protected landscape areas.

Key words

Sustainability, geotourism, overturism, Geopark Bohemian Paradise

Obsah

1. Úvod **1**

2. Cíl práce **2**

2.1.1 Výzkumné otázky 2

3. Metodický postup **3**

3.1 Metodika 3

4. Teoretická východiska **4**

4.1 Dopady cestovního ruchu 4

4.1.1 Pozitivní dopady 4

4.1.2 Negativní dopady 6

4.2 Nástroje a trendy pro udržitelnost v cestovním ruchu 7

4.2.1 Ochrana přírody a krajiny 7

4.2.2 Udržitelnost 8

4.2.3 Ekoturismus 8

4.3 Potenciál cestovního ruchu 9

4.3.1 Rozvoj cestovního ruchu 9

4.3.2 Prostorová koncentrace cestovního ruchu 10

4.3.3 Efekt turistické pasti 10

4.3.4 Potenciál přírodní turistiky 10

4.3.5 Funkční a prostorová organizace cestovního ruchu v ČR 10

4.4 Geoturismus 11

4.4.1 Koncept původu a rozsahu geoturismu 11

4.4.2 Geoturismus ve vztahu k ostatním typům cestovního ruchu 11

4.4.3 Globální síť geoparků 12

4.4.4 Dopady geoturistiky 12

4.4.5 Management geoturismu 12

5. Praktická část **13**

5.1 CHKO a geopark Český ráj 13

5.1.1 CHKO – charakteristika oblasti 13

5.1.2 Zonace ochrany přírody 13

5.1.3 Geologie 14

5.1.4 Geopark – charakteristika oblasti 14

5.2 Overturismus v praxi 15
5.2.1 Návštěvnost CHKO 15
5.2.2 Nová alternativní místa 15
5.2.3 Dálnice Liberec – Hradec Králové 16
5.2.4 Členení overturismu 16
5.2.5 Chování účastníků cestovního ruchu 16
5.2.6 Finanční problémy 17
5.2.7 Sezónnost 17
5.2.8 Návštěvnost Českého ráje 17
5.2.9 Návštěvnost v roce 2019 18
5.3 Tvorba produktu cestovního ruchu 18
5.3.1 Borecké skály 18
5.3.2 Turnovské Pojizeří 23
5.3.3 Mnichovohradišťské Pojizeří 29
6. Návrhy a doporučení 36
7. Závěr 37
Seznam použité literatury 39
Seznam obrázků 44

1. Úvod

Problém overturismus, který se už od druhé poloviny dvacátého století pomalu dostává do cestovního ruchu, hlavně díky sociálním sítím, marketingu a zlepšování dopravní infrastruktury zaujímá v dnešní době jednu z hlavních pozic problémů, které musí toto odvětví řešit. Přílišná známost určitého místa destinace totiž může na jednu stranu přinést rychlý a vysoký ekonomických růst. Současně s tím ale přichází i mnoho problémů, kdy dochází k ničení kulturního i přírodního dědictví, a to co se stává hnacím motorem, je ve stejné podobě i důvodem možného zániku služeb ve vybrané oblasti.

Na tento trend se však už v dnešní době snaží reagovat mnoho skupin a nových forem turismu, které pracují s myšlenkou ekologie, ochrany přírody a udržitelnosti v rámci životního cyklu destinace. Jde tak o proces, který se snaží destinaci pomocí inovativních prvků a správně zvládnutého marketingu udržovat, aby mohla své služby nabízet ještě dlouho v budoucnosti a současně neztrácela na příjmech.

Důležitým faktorem se zde už nestávají jen skupiny a organizace cestovního ruchu, ale každý subjekt zapojený do procesu regionu má svoje postavení a svoji roli, která je při společném snažení důležitá. Nejen podnikatelé, kteří na vzrůstající návštěvnosti vydělávají, ale také místní obyvatelé, pro které se tím vytváří nové příležitosti, jak se rozvíjet a zkoušet inovovat a přicházet s novými jedinečnými produkty.

Samotné souznění s místní komunitou pomalu nabývá na důležitosti. V případě neshod totiž může docházet ke konfliktům, která tak neprospívají ani jedné straně. Mělo by se tak jednat o cestu kompromisů a rozhodně by se na tuto složku, která při správně spolupráci může být velmi přínosná, nemělo zapomínat.

Tyto aspekty spojuje další pojem a trend dnešní doby, kterým je udržitelnost, kterou by se měli řídit všichni od organizací až po jednotlivce zapojené v cestovním ruchu. Důležitý prvek v budování a provozování infrastruktury, který má zajistit dlouhodobé fungování a naši přírodu nevyužívat jenom k finančním ziskům a ekonomickému růstu, ale rovněž k zachování jedinečných ekosystémů a unikátního rázu krajiny. Stejně jako o historické památky je potřeba spravovat i přírodu, která rovněž odkazuje na naši minulost a je nám připomínkou toho, co se zde nacházelo a je naší povinností to chránit a spravovat.

Udržitelnost nejvíce rozvíjí nový obor geoturismus, který přichází s novým konceptem přístupu k přírodě, jenž má být právě udržitelný a šetrný a klade důraz na vzdělávání. Díky tomu lze dosáhnout větší hodnoty v očích návštěvníků, kteří si budou krajiny a přírody okolo sebe vážit a sami budou iniciovat akce spojené s ochranou a správou citlivých míst naší přírody. Mělo by tak docházet ke vzájemné symbióze, a ne pouze k parazitismu ze strany lidí. Můžeme brát, ale současně také dávat a vracet v minimálně stejném množství a úsilí, jako od přírody získáváme.

2. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je najít méně navštěvovaná místa v geoparku Český ráj a navrhnout nové produkty cestovního ruchu v podobě turistických tras vedoucích méně známými územími a zabránit tak overturismu na známých a ikonických místech v prostoru CHKO Český ráj.

2.1.1 Výzkumné otázky

Jak velký je potenciál má území geoparku Český ráj mimo CHKO Český ráj?

Jak zabránit overturismu na území CHKO Český ráj?

3. Metodický postup

3.1 Metodika

Bakalářská práce je postavena na přímém zkoumání oblasti geoparku Český ráj a na základě seznamu lokalit vytipování nejlepších nových tras, které by měli odvádět davy turistů na méně exponovaná místa. I díky projektu, který má za úkol pro problematiku overturismu vytvořit turistickou aplikaci, bylo možné v průběhu zkoumání a výběru vhodných lokalit, řešit všechny aspekty s odborníky v oboru, kteří jsou schopni popsat všechny dopady, které by nové trasy mohli přinést, a hlavně přichází s komplexními znalostmi celé destinace, což napomohlo ve výběru méně známých lokalit, které však nabízí spoustu zajímavých atraktivit, které by mohly být předmětem zájmu mnoha turistů.

Hlavním problémem tak je overturismus, který je na mnoha známých místech v Českém ráji především v letních měsících patrný. Tento trend, kdy je na jednom místě velké množství turistů, je však celosvětový a databáze ScienceDirect byla díky tomu velmi bohatým zdrojem, který řeší tento problém v rámci cestovního ruchu. Po získání informací, jak z tištěných, tak internetových zdrojů byla vytvořena syntéza zdrojů, která se doplňovala a vytvořila tak celek zahrnující všechny aspekty nejen overturismu, ale všech dopadů cestovního ruchu, udržitelnosti a geoturismu.

V první části bakalářské práce je tak věnován prostor pozitivním, ale hlavně negativním dopadům cestovního ruchu, především jedná-li se o exponovaná a hojně navštěvovaná místa. Na tento problém navazuje téma, které se ho snaží vyřešit a jsou to především udržitelnost, kterou rozvíjí management destinace a s tím související zvolený marketing případně demarketing. Práce rovněž rozepisuje geoturismus, který se postupně rozvíjí s novými myšlenkami na ochranu životního prostředí, kterou přináší projekt vytvářející geoparky. I v rámci zkoumání krajiny z pohledu geologie však přichází určité hrozby, kterým je potřeba se vyvarovat.

Praktická část jasně vymezuje územní rozdíl mezi CHKO Český ráj a Geoparkem Český ráj a poukazuje tak na to, že je zde mnoho dalších zajímavých míst mimo ikonická, která se objevují na mnoha mentálních mapách u účastníků cestovního ruchu. Na toto vymezení navazuje část vycházející z rozhovoru s lidmi z Českého ráje a Asociace ochrany přírody, která přináší praktický pohled na celou problematiku a aplikaci různých postupů při jejím zvládání.

Samotný návrh nových tras je zaměřen na to, aby se vyskytoval nedaleko exponovaných míst a současně zahrnoval podobné atraktivity jako právě často navštěvovaná místa. Pro lepší přehled byla všechna potenciální místa navštívena a z nich vybrána ta nejzajímavější a ta s největším potenciálem pro cestovní ruch. Trasy byly vytvářeny za pomoci webové aplikace Mapy.cz, která nabízí skvělý podklad pro turistické trasy. Bylo však potřeba vybrané atraktivity zvýraznit a popsat v legendě pod mapou.

4. Teoretická východiska

4.1 Dopady cestovního ruchu

Zelenka (2013) uvádí, že zkoumání dopadů cestovního ruchu, se začalo vyvíjet v druhé polovině 20. století a ze začátku se zaměřovalo pouze na dopady enviromentální. Až později se přistoupilo k tomuto zkoumání efektu cestovního ruchu systematicky a začali se propojovat všechny sféry, které cestovní ruch zahrnuje. Kromě enviromentálních dopadů se tak začali zkoumat i socio-kulturní a ekonomické dopady, které byli posuzovány ve vzájemných souvislostech.

4.1.1 Pozitivní dopady

Pozitivní dopady jsou podle Zelenky (2013) vytvářeny především díky dokonalé spolupráci všech subjektů a předmětů ve vybrané destinaci cestovního ruchu. Tento kooperační proces napomáhá zlepšit image destinace a celkovou atraktivitu a možnosti vyžití pro návštěvníky. Současně s tím se také podporuje ekonomická stabilita a síla všech subjektů vytvářející nabídku.

4.1.1.1 Ekonomické přínosy cestovního ruchu

Podle Šauera (2015) spočívá ekonomický přínos tohoto odvětví v tom, že oproti klasické poptávce přináší ještě další dodatečnou poptávku v podobě přijíždějících návštěvníků. Tyto nové kapacity rozšiřující poptávku tak mají velký vliv na nutnost vytvářet nová pracovní místa a také značně podporují nové zdroje příjmů, které mohou pomoci rozvíjet jednotlivé obce a regiony. V rámci ekonomické odolnosti, ale Yong Jin (2020) upozorňuje na to, že přílišná závislost a specializace na cestovní ruch, může do budoucna znamenat nestabilitu a nemožnost se vyhnout ekonomickým propadům, kvůli nedostatečné diverzifikaci.

4.1.1.2 Zdroje příjmů

Před rozšířením koronaviru uvádělo UNWTO (2019) rychlý růst účastníků cestovního ruchu, který překonal 1,4 miliardy lidí. S tím se tak zvyšovaly i příjmy jednotlivých destinací, díky kterým se toto odvětví stalo globální silou pro růst a inovace. Podle Šauera (2015) cestovní ruch díky investicím do vlastní infrastruktury, tak může své příjmy multiplikovat a neustále hospodářsky růst. Konkrétně primární příjmy jsou investovány do regionálního zemědělství, obchodu a živností.

Šauer (2015) nadále uvádí několik efektů cestovního ruchu. Jedná se o přímé efekty, které vyvolávají přímo účastníci cestovního ruchu. Nepřímými efekty se stává poptávka ze strany subjektů cestovního ruchu, kteří poptávají zboží z jiných odvětví. Třetími vyvolanými efekty je další poptávka ze strany subjektů cestovního ruchu, kteří využívají nabídky od subjektů v jiných odvětví, které se vyskytují ve stejném regionu a tím nadále cestovní ruch přispívá rozvoji místní ekonomiky.

4.1.1.3 Zaměstnanost

Podle odhadů WTTC (2020) generoval cestovní ruch v roce 2019 celkem 330 milionů pracovních míst, což bylo celkem 10 % pracovních míst z celého světa. Následnou koronavirovou pandemií bylo ohroženo přibližně 75 milionů těchto pozic.

Cestovní ruch je podle Šauera (2015) významný zdroj zaměstnanosti, který má i přes aktuální krizi díky několika skutečnostem velmi silnou pozici. Tento resort služeb totiž vytváří spoustu pracovních pozic, které nejsou ani v blízké budoucnosti nahraditelné stroji a lidský faktor zde hraje velmi silnou roli, jelikož u cestovního ruchu, jde především o vyvolané emoce a ty pozitivní může přinést právě člověk, který danou službu poskytuje. Další výhodou je, že se tyto pracovní pozice multiplikují, když jedno pracovní místo, může vytvořit spoustu dalších. V neposlední řadě má cestovní ruch také výhodu v tom, že v mnoha případech není nutné začínat s velkými a náročnými investicemi a vstup na tento trh je tak velmi usnadněn.

4.1.1.4 Přispění místním ekonomikám

Šauer (2015) uvádí podmínky, že pokud vybraná destinace disponuje přírodní nebo kulturní atraktivitou a má zvládnutou svoji infrastrukturu, pak má vysokou pravděpodobnost rozvoje cestovního ruchu, z čehož následně plynou pozitivní ekonomické dopady na místní ekonomiku. Mezi tyto dopady patří v první řadě výdaje návštěvníků, kteří využívají služby a infrastrukturu a přináší nové příjmy do destinace. Tímto mohou podpořit malé místní podnikatele, kteří se mohou nadále rozvíjet a svým růstem lákat investory, kteří mohou v rozvoji destinace hrát významnou roli. Tento rozvoj tak nadále zasáhne všechny subjekty cestovního ruchu v destinaci. Může tak docházet i k podpoře zlepšování infrastruktury anebo obnovování a udržování místních zvyků a řemesel. Všechen tento proces spojený s ekonomickým růstem, však musí mít zvolený správný, a hlavně udržitelný management, kdy musí s rozvojem přicházet také inovace a nové produkty, které udrží destinace na ekonomickém vrcholu.

4.1.1.5 Role účastníků cestovního ruchu

Velmi důležitou roli v dopadech cestovního ruchu podle Zelenky (2013) hrají samotní účastníci tohoto odvětví. Při využívání produktů cestovního ruchu mohou všichni účastníci poukazovat na nedostatky v managmentu destinace anebo špatném využívání jednotlivých atraktivit. Zpětná vazba, kterou poskytují, je tak velmi důležitým a cenným materiálem pro vedení dané destinace. Poskytováním zpětné vazby a sdílením nepříjemných zkušeností s ostatními, například skrze sociální sítě, mohou zvyšovat tlak na management destinace, který by měl na základě svých stanov a výtek návštěvníků postupovat, aby se zvýšila atraktivita místa. Velkou roli mají účastníci cestovního ruchu, také na legislativní úrovni, kdy jako voliči mohou zvolit svého zástupce, který dle svého programu bude hájit jejich zájmy s cestovním ruchem a ochranou přírody spojené.

4.1.1.6 Kvalita života v destinaci

Sarpong (2020) představuje cestovní ruch jako proces, který zlepšuje zdraví a zvyšuje střední délku života. Také zvyšuje míru gramotnosti a přispívá k hospodářskému růstu a zlepšování životní úrovně. Rozvoj by tak měl zasáhnout i poskytování sociálních služeb včetně zdravotní péče. Všechny tyto faktory mohou posílit rozvoj a zvýšení životní úrovně u místních obyvatel.

Kvalita života v České republice

Czech Invest (2019) uvádí, že životní úroveň v České republice postupně stoupá a téměř dosahuje úrovně zemí západní Evropy. Je však stále pravdou, že životní náklady zde jsou oproti vyspělým zemím stále nižší a tím se stáváme i atraktivnější zemí. V roce 2018 se Česká republika umístila na žebříčku kvality života na 6. místě, hned za zeměmi Tchaj-wan, Portugalsko, Španělsko, Singapur a Rakousko. Byla zde potvrzena a chválena dobrá zdravotní péče o děti a kvalitní cenově dostupné vzdělávání. Velmi byla také oceňovaná dopravní obslužnost, která České republice vynesla třetí místo. V roce 2019 jsme se rovněž umístili na šestém místě v seznamu nejbezpečnějších zemí světa. Podle dalších průzkumů jsme rovněž třetí nejoblíbenější zemí pro zahraniční pracovníky.

4.1.2 Negativní dopady

4.1.2.1 Overturismus

Mihalic (2020) popisuje overturismus jako zrychlení poptávky po cestovním ruchu, který neodkladně znamená také zvýšení nabídky ze strany tvůrců služeb v tomto odvětví. S jistým ekonomickým ziskem se tak hledí pouze dopředu za rozvojem a vytváří se tím tak vedlejší negativní dopady v podobě neudržitelnosti managementu destinace ničení atraktivit a sociálního prostředí.

Problém s overturismem podle popisu Mihalica (2020) vznikl postupně už ve 20. století a přinesl tak nutnost debatovat o udržitelnosti v cestovním ruchu, která měla overturismu díky plánování a koncepcím jednoznačně předcházet. I přes snahu se spousta destinací neubránila velké proslulosti na úkor ostatních a společně s efektem overturismu přicházeli další negativní dopady v podobě antiturismu nebo turistické fóbie. Je proto nutné naprosto pochopit celý cestovní ruch, který je multidisciplinární veličinou a zabraňovat masám turistů, které vytváří doslova turistické peklo v evropských destinacích, kterými jsou například Barcelona nebo Benátky.

Podle Hartmana (2020) je nutné se na overturismus a jevy s ním spojené, stejně tak jako na hospodářskou krizi nebo například na aktuální cestování omezující koronavirovou krizi, adaptovat. Tento efekt, kdy je potřeba se přizpůsobit vnějším podmínkám, tedy využívat příležitosti a překonávat hrozby, je klíčovým parametrem k přežití služby v cestovním ruchu. V rámci toho tak může docházet například k inovacím anebo přímo ke strukturálním změnám například v přístupu nebo ve funkci, kterou do teď subjekty cestovního ruchu naplňovaly.

4.1.2.2 Turistická fóbie

Vedle negativních dopadů na atraktivity dochází také s přicházejícím cestovním ruchem určitý sociální dopad na místní obyvatele. Je proto nutné udržovat neustálou rovnováhu, která předpokládá stejnou životní úroveň pro přijíždějící turisty, tak také pro místní obyvatele, kteří by neměli být na úkor ekonomickému růstu, přesouváni až na druhou kolej. Nejedná se však jen o plné ulice turistů, nýbrž také o zvyšování cen potravin nebo i nemovitostí. Všechny tyto aspekty zapříčiňují to, že se místní ceny pro obyvatele stávají nedosažitelné a životní náklady jsou natolik vysoké, že budou přinuceni se odstěhovat. Není pak divu, že se místní obyvatelé přísunu turistů a cestovního ruchu brání, obzvlášť pokud není připraven udržitelný plán, který by tak měl zabránit všem těmto negativním vlivům. (LookoutPro, 2021)

4.1.2.3 Negativní efekty z hlediska času

Prvním efektem je sezónnost, která vytváří velké zisky v hlavní sezóně a pak velkou nejistotu ve vedlejších obdobích. (Šauer, 2015) Sezónnost se podle Ferrnata (2018) dá vyjádřit pomocí pracovních příležitostí v cestovním ruchu anebo počtem návštěvníků v destinaci. V době hlavní sezóny také může docházet k tomu, že jsou naplněny kapacity, což má vliv na růst ceny a může to potenciální návštěvníky odradit. Je tak velmi zrádné spoléhat se jen na určitou dobu v roce a destinace by tak měli pomocí různých slev anebo výhodných balíčků rozšiřovat svůj sortiment i mimo hlavní sezónu, což by mělo stabilizovat udržitelnost produktu.

Vatsa (2020) říká, že pokud budeme řešit sezónnost v delším období, tak je potřeba pracovat i s trendy, které nabízí samotná destinace anebo celkový cestovní ruch. Je potřeba ho rozvíjet a přicházet i s inovativními věcmi mimo hlavní sezónu. I přesto však nelze zabránit vytvoření ekonomicky silnějších a slabších období. Ty mohou utvářet faktory, které nelze z pozice subjektu cestovního ruchu jakkoli ovlivnit. Jedná se například o trendy v počasí či podnebí anebo o hospodářské cykly, které určují, kdy se účastníci cestovního ruchu do destinace vydají. I přesto můžeme však rozdíl v ekonomickém přínosu mezi oběma obdobími díky našemu jednání značně snížit.

4.2 Nástroje a trendy pro udržitelnost v cestovním ruchu

4.2.1 Ochrana přírody a krajiny

Zelenka (2013) popisuje postupný vývoj ochrany druhů a území jako neustálou evoluci procesu, který je třeba neustále zdokonalovat. Proces ochrany přírody je zde už více než sto let a vyvinul se postupně z ochrany jednotlivých druhů až po vyhlašování chráněných území. Tato území mohou mít různý stupeň přístupnosti a ochrany. Současně s tím se také rozvíjí důležitý aspekt ochrany a udržitelnosti chráněných druhů fauny a flory, která závisí na kvalitním managementu destinace.

„Ochrana významné krajiny a přírody je nejrozšířenějším a nejúčinnějším nástrojem ochrany ekologicky i esteticky hodnotné části našeho území. Jedná se o krajinu, která splňuje jednu ze tří základních funkcí: tvorba typického vzhledu krajiny, její hodnota spočívá v estetickém dotváření krajiny nebo přispívá k udržení stability krajiny.“ (Borovičková, 2005, s. 21)

Borovičková (2005) uvádí, že zvláště chráněná území jsou chráněna především pro nějaký předmět, který je v dané lokalitě ojedinělý anebo se zde vyskytuje nějaký ohrožený druh, který je potřeba chránit, aby nevyhynul. Tato území se vyhlašují právní předpisem a dá se na ně pohlížet z mnoha hledisek. Například podle rozlohy, předmětu ochrany anebo podle významu. Mezi zvláště chráněná území patří i stupeň ochrany, kterým je chráněná krajinná oblast, jenž je vyhlášena na území Českého ráje.

„V případě chráněné krajinné oblasti se jedná o rozsáhlá území s charakteristickými rysy, mezi které řadíme charakteristický reliéf, zastoupení přirozených ekosystémů nebo dochované památky historického osídlení. Pro vytváření optimální ekologické funkce jednotlivých částí a jejich obhospodařování je území odstupňováno do 4 zón ochrany. Rekreační využití je přípustné, pokud nenarušuje přírodní hodnoty chráněného území.“ (Zelenka, 2013, s.30)

Nejdůležitějšími nástroji jsou dle Borovičkové (2005) k ochraně krajiny jsou především ochranné podmínky a management, který určuje, jak se při ochraně oblasti bude postupovat. Jedná se tak o to, že každá část u chráněného území může podle plánu a výskytu určitých jevů nebo druhů získat různý stupeň ochrany. Tato kategorizace tak určuje, jaká formy ochrany se v každé jednotlivé zóně má uplatňovat. V rámci ochranných podmínek se pak určují základní a bližší podmínky. Základní podmínky ochrany se určují pro celé vybrané zvláště chráněné území. Určují tak co je povoleno a co je naopak zakázáno. V rámci specifikace ochrany v dané lokalitě však lze zažádat o výjimku na určitý zákaz, který následně lze zrušit. Co se týká bližších podmínek, tak ty už si každá chráněná lokalita určuje sama například podle toho, co je potřeba chránit a co je ve vybraném území to nejcennější a zároveň tedy i nejatraktivnější.

4.2.2 Udržitelnost

Dibra (2015) popisuje udržitelnost cestovního ruchu jako proces, který v jednu určenou chvíli nabízí dostatek služeb a atraktivit, aby byl ekonomicky silný a mohl i vykazovat hospodářský růst, ale současně, aby nevyčerpával všechen potenciál a pomocí novinek a inovací měl možnost vytvářet podobnou nebo širší nabídku také v budoucnosti a mohl se nadále rozvíjet. Pro mnoho států je tak důležitá správná organizace a management jednotlivých destinací, aby své cestovní produkty, které jejich země nabízí, mohli fungovat i v budoucno s ještě lepší perspektivou a atraktivitou pro návštěvníky a tím i mohl růst ekonomický přínos z tohoto oboru.

Dále Dibra (2015) doporučuje, aby si cestovní ruch měl udržoval jistou formu konkurenceschopnosti v rámci jednotlivých destinací, aby mohl neustále ekonomicky růst a mohl tím zajišťovat rozvoj služeb a celé země. Spousta subjektů cestovního ruchu se však spíše jen předhání v tom, kdo připraví lepší nabídku a primárně tak jde o rychlý zisk nikoli o udržitelnost. Je proto důležité, aby všichni pracovali na tom, jak podnikat lépe i v horizontu několika let dopředu. Další faktorem by měla být spolupráce v destinaci, která může velmi podpořit udržitelnost. Je tedy jasné, že pokud by se nezapojili všichni, je ochota pracovat udržitelně dosti nestabilní a postrádá v tomto případě smysl. Je tak potřeba poukázat na ekonomické a konkurenceschopné efekty, které udržitelnost přináší a může se tak stát i velmi významnou konkurenční výhodou na trhu cestovního ruchu.

Tento autor nadále uvádí, že v realitě je chování od tohoto ideálu odkloněno. Podnikatelské subjekty nabízející služby v cestovním ruchu, totiž pohlíží jen do kratší budoucnosti a sledují krátkodobé ekonomické cíle. Je tak nutné tyto subjekty chápat a společně vymyslet udržitelnou strategii, která budou oboustranně výhodná.

Podle Zelenky (2013) v případě, že dojde k rozhodnutí, že se zaktivizuje potenciál cestovního ruchu ve vybrané destinace, která je chráněna určitým stupněm, je nutné si zvolit také určitý orgán, který se bude starat o destinační management. Současně by také měli být zapojeny všechny místní subjekty, které by měli fungovat a pracovat organizovaně s určitou vizí a plánem celé destinace.

4.2.3 Ekoturismus

Ekoturismus je novodobý pojem, který může značně pomoci v udržitelnosti cestovního ruchu, jelikož spojuje právě toto odvětví se zájmem o přírodu, a hlavně o její ochranu. Pokud se tento trend a myšlení uchytí lze předpokládat nejen pozitivní dopad na životní prostředí, ale také na

společnost nebo ekonomickou situaci destinace. Může se rovněž jednat o nový produkt cestovního ruchu, který by ani nijak nemusel být ovlivněn sezónností na základě počasí či podnebí. (The international ecotourism society, 2019)

Principy ekoturistiky:

„Ekoturistika je o sjednocení ochrany, komunit udržitelného cestování. Lidé podporující tento způsob cestování, tak prosazují tyto principy. Minimalizovat fyzické, sociální, behaviorální a psychologické dopady. Budovat povědomí a respekt v oblasti životního prostředí a kultury. Poskytnout pozitivní zkušenosti jak pro návštěvníky, tak pro hostitele. Poskytovat finanční výhody pro zachování. Vytvářet finanční výhody pro místní obyvatele a pro soukromý průmysl. Poskytovat návštěvníkům nezapomenutelné interpretační zážitky, které pomáhají zvyšovat emoční cítění s danou oblastí. Navrhujte, konstruujte a provozujte zařízení s nízkým dopadem. Uznávejte principy domorodých obyvatel a pracujte s touto komunitou.“ (The international ecotourism society, 2019, online)

4.3 Potenciál cestovního ruchu

Cestovní ruch má podle Novarii (2018) veliký potenciál pro různé oblasti na základě různých pohledů a teorií. Lze ho tak vnímat jako nástroj, který dodatečně přináší další prvek konkurenceschopnosti a díky tomu může přinést do oblasti více finančních prostředků, které lze dále investovat. Díky těmto prostředkům je následně možné zahájit regionální rozvoj a zabývat se i rozvojem okrajových oblastí na pracovním trhu. Je to především díky tomu, že cestovní ruch zajišťuje poptávku a příjmy, která vytvoří zaměstnanost, může motivovat k ekonomické činnosti, a přitom není příliš investičně nákladný.

Tento autor také popisuje, že důležitou součástí je i napojení na místní hodnoty, které zde vytváří kulturní a přírodní prostředí. Tím se lépe váže ekonomická aktivita a její rozvoj tak může být mnohem snazší a rychlejší.

4.3.1 Rozvoj cestovního ruchu

Rozvoj podle Novarii (2018) znamená posouvat dále v oblasti přírodního cestovního ruchu především ochranu přírody a životního prostředí. Velkou roli hraje ale také rozvoj místní komunity, která by měla být na celkový rozvoj také napojena a zapojena do plánování a budování infrastruktury, což by mělo následně přinést i její blahobyt. Pro tento komplexní rozvoj je tak nutné formulovat správný model, který by měl nadále rozvíjet potenciál destinace a pozvednout tak oblast příjmů s přispěním všech subjektů v destinaci.

Tento autor dále uvádí, že při vytváření dobré a správné strategie pro rozvoj oblasti je dle také dobré udělat si SWOT analýzu, která přesně poukáže na sektory, které lze ovlivnit, aby se rozvoj lépe rozběhl. Můžeme tak využívat příležitosti z vnějšího prostředí, kterými mohou být například finanční podpora od vlády anebo od soukromého investora. Současně se také můžeme podívat, zda jsou využívány silné stránky rozvoje a slabé jsou odstraňovány anebo přetransformovány.

Jak dále popisuje tento autor popisuje jako další faktor pro rozvoj důraz, který by měl být kladen na vzdělávání anebo možnosti rekreace. To opět může přispět k tomu, že destinace nabídne společně se znalostmi také svěžest a zvýší tak svůj potenciál tento produkt nabízet a vést i k lásce

k přírodě. Je však nutné všechny přírodní zdroje využívat udržitelně a chránit přírodní i kulturní prostředí regionu. To je rozhodně aspekt, který musí být na prvním místě a měl by být rozhodně prioritou před návštěvníky, kteří sice přináší příjmy do destinace, její management by se ale měl starat o to, aby tyto příjmy nejen rostly, ale současně byly také stálé a stabilní.

4.3.2 Prostorová koncentrace cestovního ruchu

Prostorové rozmístění nabídky cestovního ruchu je podle Novarii (2018) značně ovlivněno primární nabídkou, která v podstatě přímo ovlivňuje nabídku sekundární. V případě primární nabídky se jedná o to, jak velký potenciál v sobě destinace skrývá. Jde tedy o to, kolik kulturních nebo přírodních atraktivit oblast nabízí. Na tyto počty a zájem turistů reaguje sekundární nabídka, která je tvořena už samotnými službami cestovního ruchu, jako jsou stravování nebo ubytování a ty roste podle zájmu účastníků cestovního ruchu o destinaci.

4.3.3 Efekt turistické pasti

Jedná se o místo, které bývá velmi často přeplněné turisty, a proto je ideální pro subjekty nabízející služby cestovního ruchu, kteří zde nabízí zábavu a služby pro turisty, které však velmi často mají přemrštěnou cenu. Nejčastějšími příklady jsou například hotely anebo stánky se suvenýry. (Cambridge Dictionary, 2021)

4.3.4 Potenciál přírodní turistiky

Z hlediska cestovního ruchu jsou podle Vystoupila (2017) v České republice jako nejlákavější přírodní atraktivity vnímána pohoří. Jedná se tak především o příhraniční oblasti, které tvoří například Šumava, Krkonoše, Jeseníky nebo Beskydy. Současně s tím jsou pro návštěvníky také velmi lákavé oblasti jejich podhůří. Dále je také populární venkovská krajina, která v sobě skrývá velký potenciál pro cestovní ruch. Nejhůře jsou pak na tom nížinné oblasti, kterou jsou velmi často využívány k jiným účelům, než je jenom cestovní ruch. S tímto veškerým potenciálem, je tak z hlediska atraktivity vhodná velká část České republiky, která může využívat cestovní ruch, jako další možnost ekonomického růstu a zlepšování místních služeb a rozvoj regionálních řemesel a tradic.

4.3.5 Funkční a prostorová organizace cestovního ruchu v ČR

Tento autor také uvádí, že prostorová organizace je v České republice ovlivněna rozmístěním přírodních a kulturních atraktivit a jejich podmínkami. Lze tak identifikovat určitá turisticky atraktivní místa v této zemi. Prvním místem vysoké koncentrace turistů jsou česká a moravská města, kde se v popředí drží především města s bohatou historií a historickou architekturou. V tomto ohledu je na prvním místě jednoznačně Praha, která se stala na mnoha mentálních mapách symbolem České republiky, a i díky své bohaté historii nadále upevňuje svou pozici.

Vystoupil (2017) jako druhou stabilní oblastí popisuje vedle měst hory. Díky podpoře a velké popularitě horské turistiky, tak vzniká prostor pro vznik letovisek a nových příležitostí v rozvoji cestovního ruchu a nabídce služeb. Vedle toho jsou pro rozvoj cestovního ruchu také velmi často rozhodující vodní prvky v krajině, které zvedají potenciál destinace.

Třetím typickým produktem pro Českou republiku je také podle tohoto autora lázeňství, které je koncentrováno především v západních Čechách v podobě lázeňského trojúhelníku a druhou oblastí jsou Jeseníky.

4.4 Geoturismus

„Pojem Geoturismus lze definovat jako proces s geografickým, socioekonomickým a kulturním kontextem. Poukazuje tak na to, že geologie je základem fyzického prostředí s ekologickými systémy, které jsou rozšířeny dále na kulturní, duchovní a ekonomické rozhraní. Klasickým základem geoturismu je však především zájem o geologii a geomorfologii. Dále se také jedná o přírodní zdroje krajiny, reliéf nebo fosilie.“ (Dowling, 2006, s. 3)

Geoturistika tak má dle Dowlinga (2006) široký záběr svého zájmu. Může se jednat například o celá pohoří, která mohou mít sopečný původ anebo vytvořené krasové oblasti. Další oblastí zájmu, která jde více do hloubky, může být studium reliéfu a jeho složení, které se na určitém místě vytvořilo. Třetí oblastí pak může být studium samotných jednotlivých hornin a nerostů, které vytváří geologické soustavy a systémy.

4.4.1 Koncept původu a rozsahu geoturismu

Proces Geoturismu Dowling (2006) rozděluje na tři kategorie. První kategorií je forma, respektive přírodní útvary, které můžeme pozorovat v krajině, a které souvisí s geologií nebo geomorfologií. Druhou kategorií jsou procesy, díky kterým vznikají formy z první kategorie. Poslední kategorií je pak turismus. Tedy jakými formami lze přistupovat v rámci cestovního ruchu k těmto přírodním atraktivitám, a jak se vzdělávat v rámci geologie.

Formy, které dále tento autor uvádí a my je můžeme zkoumat, jsou například vulkanická krajina, ledovcové útvary, krasové útvary, sedimentární prostředí, formy pobřežní krajiny, skalní útvary anebo jednotlivé minerály. Procesy, kterými vznikají námi pozorované formy jsou následující: orogeneze, vulkanická činnost, lávové toky, zvětrávání, sesuvy půdy. Velké zastoupení zde má fluviální zvětrávání, které můžeme pozorovat v podobě vodopádů, říčních údolí nebo třeba říčních delt.

K pozorování a vzdělávání uvádí autor v tomto oboru využít vyhlídkové lety, organizované výlety s průvodcem anebo samostatné výlety, kdy se můžeme spoustu informací dozvědět z návštěvnických center, informačních cedulí. Další možností, jak poznávat geologii vybrané destinace je využití virtuální reality, která nás může na vybraná místa přenést přímo z domu.

4.4.2 Geoturismus ve vztahu k ostatním typům cestovního ruchu

Geoturistiku řadí Dowling (2006) mezi typ přírodního turismu. Tedy, že zájem turisty je zaměřen na přírodní atraktivity a tím pádem vyhledává přírodní a chráněná území, kde se však na rozdíl od ekoturistiky zabývá geologickými aspekty krajiny. Geologie je však pouhou částí zájmu, kterou lze při návštěvě destinace v přírodě a krajině spojit například s horskou turistikou anebo pozorováním ptáků.

Geologie však nepřináší jen přírodní hodnoty. Podle tohoto autora se vytváří i hodnoty kulturní a historické, které mají další rozvíjející hodnotu pro turismus. Takové hodnoty může nabývat například stavení, které je postaveno z regionálních hornin. Dalším aspektem, který dotváří historii

destinací může být samotná historie těžby, která mohla zapříčinit velký zájem lidí v té době a ekonomický růst. A pro současnost to znamená skvělou atraktivitu, která může přilákat další návštěvníky a rovněž znamenat ekonomický růst.

4.4.3 Globální síť geoparků

Geoparky jsou produktem geoturismu, který je v dnešní době na vzestupu. Tyto parky jsou odlišné od ostatních tím, že kromě ochrany svých atraktivit podporují také udržitelnost. Jejich vyhlašování je na základě významu nebo vzácnosti geologických památek ve vybrané oblasti. Kromě ochrany a udržitelnosti se klade rovněž důraz také na vzdělávání o geologii a vývoji Země. V současnosti se na našem území nachází devět národních geoparků. (Ministerstvo životního prostředí, 2020)

4.4.4 Dopady geoturistiky

Stejně jako ostatní formy turistiky, tak i geoturistika s sebou přináší podle Dowlinga (2006) kromě pozitivních i negativní dopady na krajinu a životní prostředí. Při návštěvě například skalních měst tak může docházet k erozi. Dalšími nešvary je například kreslení po skalních výběžcích anebo vyrývání jmen či jiných ornamentů do jejich povrchu. Jedním z největších faktorů, které zasahují do krajiny, je horolezecká činnost, která přímo využívá skalní útvary ke zdolávání za použití potřebného vybavení, které vysoce poškozuje a napomáhá erozi u těchto útvarů.

Dle tohoto autora návštěva přírodních území s geologickými atraktivitami stoupá a tím stoupá i počet a intenzita negativních dopadů. Zde by však měl zasáhnout management destinace, který by měl zpřístupnit jenom některá místa. Tento udržitelný přístup je však individuální podle každé oblasti, kde může stejný počet turistů zapříčinit vyšší či menší škody.

4.4.5 Management geoturismu

Management této sekce turismu popisuje Newsome (2012) jako velice podobný postupům ve zbytku odvětví celého cestovního ruchu. Jedná se tak především o kroky spojené s udržitelností, která je této sekci, která se stará o přírodní atraktivity více než vlastní. Současně s tím také přichází ochrana geologických prvků v krajině i celé oblasti, v nichž se nachází. V neposlední řadě geoturismus vytváří nové příležitosti a trendy pro cestovní ruch, které je však se zásadami udržitelnosti potřeba správně dodržovat.

Společně s geoturismem, který zapojil do cestovního ruchu i zbylé aspekty přírody, zmiňuje Newsome (2012) také další důležitý prvek do managementu destinace a udržitelnosti. Jedná se o práci s místní komunitou, která přináší hospodářský i sociální přínos. Zapojení místních může přinášet nové příjmy a také lze snadno zaplnit nově vzniknuvší pracovní pozice. Místní obyvatelé mají navíc mnohem větší cit ke své oblasti a s mnohem větší snahou a zaujetím se tak budou podílet na ochraně a správě své oblasti i po geologické stránce.

5. Praktická část

5.1 CHKO a geopark Český ráj

Chráněná krajinná oblast i geopark se sice vyskytují pod stejným názvem, ale jedná se o dvě oblasti, které spolu sdílí jenom společné území CHKO. Samotný geopark následně zabírá mnohem větší oblast od Mladé Boleslavi až po Podkrkonoší. Podobný je také záměr obou oblastí. Geopark se především specializuje na přírodně hodnotné atraktivity, zatímco CHKO chrání také historické a kulturní památky.

5.1.1 CHKO – charakteristika oblasti

Chráněná krajinná oblast Český ráj je první vyhlášenou CHKO na našem území. Tato oblast se nacházela mezi obcemi Turnov, Mnichovo Hradiště a Sobotka. K prvnímu rozšíření došlo v roce 2002, kdy se celá oblast téměř zdvojnásobila o území zasahující k Malé Skále, Jičínu a Železnému Brodu. CHKO je tak aktuálně tvořeno třemi celky, kterými jsou Český ráj, Prachovské skály a Malosklasko. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

Ochrana v tomto typu chráněné oblasti má za úkol především zachovat a obnovovat přírodní prostředí, které se týká ekosystémů všech druhů fauny a flory. Současně se také stará o zachování typické podoby a charakteru krajiny a dbá na to, aby se její zdroje využívali šetrně s udržitelným a ekologickým přístupem. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

Oblast CHKO je tvořena především pískovcovými útvary, která pocházejí z druhohor a jsou pozůstatkem tehdejšího moře. Do dnešní podoby se skalní útvary a celá skalní města dostala díky působení endogenních a exogenních pochodů, které skály vyvyšovaly a současně zbrušovaly a omílaly. Tyto skalní útvary společně s bývalými vulkanickými vrchy tvoří jedinečnou krajinu, kterou je třeba chránit. V této krajině tak lze nalézt jeskyně, skalní brány nebo okna. Nejznámější dominantou celé oblasti jsou Trosky se zříceninou středověkého hradu. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

Tuto krajinu vedle skalních měst a vulkánů doplňuje také výskyt chráněných a ohrožených druhů, které se zde mohou nacházet a žít zde díky hlubokým lesům, systémům rybníků na vodních tocích, ale také díky mokřadním ekosystémům, které přiléhají k vodním plochám. (Český ráj, 2018)

V rámci geologie se zde také nachází mnoho významných nalezišť například achátů nebo ametystů, které se vyskytují ve vyvřelých horninách. Kromě těchto všech přírodních hodnot je v této oblasti rovněž velmi dobře rozvinutá řemeslná činnost. V první řadě se jedná hlavně o sklářské výrobky z Železného Brodu, dále o řezbářské výrobky ze Semil, turnovské granátové šperky anebo místní gastronomický produkt v podobě lomnických sucharů. (Český ráj, 2018)

5.1.2 Zonace ochrany přírody

Od roku 2005 se zde nachází čtyři zóny, které přichází s různými omezeními pro běžnou činnost s různými stupni ochrany. V rámci první zóny se jedná o nejchráněnější část území, kde se nachází nejvýznamnější přírodní hodnoty. Můžeme sem zahrnout například přirozené ekosystémy, nebo ekosystémy, které byly během let minimálně pozměněny. Hlavní úlohou prvního stupně ochrany je zachovat tyto přirozené ekosystémy a případně ty pozměněné vracet do původního stavu.

Současně je zde také omezena lidská činnost, a to jak v případě hospodaření, tak rovněž v případě služeb a cestovního ruchu. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

Druhá zóna je tvořena lesy, loukami a poli, které jsou jakožto stále citlivé, ale již zemědělsky využívané ekosystémy. Uchovávají přírodní hodnoty a současně se zde nachází už i obydlí, která bývají často příkladem dochované lidové architektury. V této zóně je potřeba spravovat a udržovat všechny hodnoty a snažit se je po stránce fauny a flory udržovat v rámci jejich různorodosti a jedinečnosti. Nejedná se o zcela otevřenou oblast, ale jistá forma hospodaření a provozování služeb cestovního ruchu je zde povolena. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

Ve třetí zóně se nachází již pozměněné ekosystémy, které jsou pod vlivem lidské činnosti. Intenzivně se zde využívají lesy i pole a území je neuspořádaně zastavěno budovami. Zde jsou snahy o udržitelné hospodaření s přírodními zdroji. Zde se však již nechrání druhy nebo ekosystémy ale spíš ráz krajiny, který se dá rovněž využít k rekreaci nebo turistice. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

Poslední čtvrtá zóna obsahuje poškozené části přírody a nachází se zde hustá síť nejrůznějších budov a infrastruktury. Pracuje se zde intenzivně na udržitelném rozvoji obcí a všechny nové stavby jsou schvalovány na základě zachování krajinného rázu. I veřejnost může tyto části území využívat, ale pouze s principy trvalé udržitelnosti. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

5.1.3 Geologie

CHKO je velmi bohatá a jedinečná lokalita, která je v rámci geologie velmi rozmanitým územím. Celý region se nachází v geomorfologickém celku České tabule. Dalšími menšími útvary jsou Krkonošsko-jesenická a Ještědsko-kozákovská soustava. Z jihu sem dále zasahuje Jičínská pahorkatina. Skalní města, která tvoří nejzajímavější atraktivity na tomto území, jsou z kvádrových pískovců, které vznikly z naplavenin z druhohorního moře. Některé usazené sedimenty byly následně během třetihor vyzdviženy během endogenních pochodů, kdy docházelo k vulkanické činnosti. V současnosti dochází hlavně k vlivům exogenním, kdy dochází ke zvětrávání a odnosu. Nové horniny vznikají pouze usazováním v rašeliništích. (Správa CHKO Český ráj, 2021)

5.1.4 Geopark – charakteristika oblasti

Geopark je oblast, která je bohatá na geologické a geomorfologické úkazy, které v dnešní době lze považovat za přírodně zajímavé atraktivity. Celé území může být rovněž doplněno paleontologickými a archeologickými lokalitami, které společně utváří pohled na vývoj naší Země. Geopark Český ráj leží na rozmezí tří geologických útvarů a tím vzniká prostor s bohatými a odlišnými spektry neživé přírody. Krajinu tvoří velké množství přírodních i kulturních atraktivit, které poukazují na historický, ale i kulturní a ekonomický vývoj. Tento geopark, jehož součástí je i CHKO Český ráj zaujímá plochu 833 km^2. Od roku 2005 je jako první geopark u nás zařazen do Evropské sítě geoparků a patří i pod síť, kterou spravuje UNESCO. (Geopark Český ráj, 2021)

5.2 Overturismus v praxi

Všechny níže poznamenané skutečnosti vznikly na základě rozhovoru s Mgr. Ondřejem Vítkem Ph.D. a Ing. Jiřím Klápštěm.

5.2.1 Návštěvnost CHKO

Český ráj je v rámci mentálních map lidí vnímán jako významný region pro návštěvu. Z turistického hlediska i z hlediska cestovního ruchu se tak jedná o extrémně navštěvované území v rámci téměř celé plochy, což je jev, který je zde ojedinělý v celé České republice. CHKO tak nabízí známá místa jako Trosky nebo Hrubá Skála, která jsou turisty navštěvována v obrovské míře podobně jako například Praděd nebo okolí Karlštejna.

Přístup k těmto exponovaným a významným místům, vychází z ochrany přírody, která se soustředí na udržení a zachování ostatních míst v oblasti. V praxi se jedná o to, že navštěvovaná místa, i vzhledem k nějaké turistické zažitosti a tradici budou navštěvovaná vždy a není tedy žádoucí seznamovat přijíždějící návštěvnické masy s klidnými a zachovalými místy, která by mohla podlehnout turistifikaci a mohlo by tak dojít k výrazným škodám na životním prostředí. Tato místa pak současně s dobrou ochranou přírody nabízí klidná zákoutí pro individuální návštěvníky, kteří jedou místo památek za vůní a klidem přírody, a právě spíše vyhledávají tyto klidné lokality. Současně se jedná i o ostrůvky klidu například pro místní obyvatele, kteří především v letních měsících nemají zájem, na svých oblíbených místech potkávat davy turistů.

5.2.2 Nová alternativní místa

Místa, která se navrhují místo známých památek v CHKO je však potřeba na příval turistů dobře připravit a je rovněž nutné i v případě jiných než klasických přírodních míst, být informován o tom, zda vybraná lokalita bude schopna unést zvýšenou návštěvnost. Může se jednat i o alternativní místa, kde například není co chránit a kde není co zničit. I přesto však musí lokalita nabídnout návštěvníkovi to, co on vyžaduje, uspokojit tak jeho představy a očekávání a nabídnout unikátní a autentický zážitek.

Pro tento postup je však potřeba návštěvníka a jeho potřeby a očekávání poznat ještě před příjezdem a už ve chvíli, kdy doma plánuje svůj výlet mu nabídnout pomocí webové či mobilní aplikace nové a zajímavé cíle. Zde je však potřeba tento způsob marketingu uzpůsobit tomu, jak je nová destinace připravena na nové zatížení a zda s tímto přístupem souhlasí i místní komunita, které by se nemuselo líbit, že po jejím okolí se prochází turisté.

Pokud lokality splňují tyto požadavky je možné do těchto míst návštěvníky přesměrovávat a odkazovat, Musí ovšem být splněna i očekávání, se kterými návštěvník přijíždí případně mu nabídnout souhrn míst, která se mohou svými atraktivitami doplňovat.

Jednou z aplikací, která může takto pomoci s přesměrováním a rozšířením mentální mapy o destinacích po celé České republice, je web „S námi do přírody“, který připravuje tipy na výlety a současně selektuje lokality, do kterých zvýšená návštěvnost nepřinese negativní důsledky a současně lidi poučuje, jak se na těchto místech chovat k přírodě i k místním obyvatelům.

5.2.3 Dálnice Liberec – Hradec Králové

V rámci mé práce se jedná i lokalitu Borecké skály, kolem které je do budoucna plánovaná čtyřproudá komunikace, která má toto území obcházet jižní nebo severní cestou. Stavba této komunikace je aktuálně reálná v úseku Úlibice – Hradec Králové, ale pro příštích několik desítek let, je absolutně bezpředmětná stavba tohoto typu vozovky v úseku Úlibice – Turnov. Maximální možností je rozšířit stávající komunikaci na střídavou tří proudou. Stavba dálnice je rovněž nebezpečná v tom, že vytvoří v mentálních mapách návštěvníků fyzické dělítko mezi geoparkem a chráněnou krajinnou oblastí. Pokud by v budoucnu mělo ke stavbě přece jenom dojít, rozumnější variantou se zdá být severní vedení cesty z důvodu větší vzdálenosti od CHKO a současně zahrnutí i Boreckých skal do tohoto území. Na druhé straně je to i citelný zásah do obce Žernov, kterou by to rozdělilo na půl, což by samozřejmě narazilo na odpor ze strany místních obyvatel.

5.2.4 Čelení overturismu

Pro korigování přijíždějících návštěvníků jsou velmi vítány domy přírody, které mohou turisty seznámit s územím a nabídnout jim nebo případně poradit, jakou cestu mají zvolit. Současně se také v jisté podstatě jedná o konzumenta času, kdy lidé stráví určitý čas v tomto vzdělávacím centru a tím způsobí menší dopad v daném území. Na druhé straně je faktem, že pokud nastane pěkné počasí, lidé se budou chtít zdržovat spíše v přírodě než v budovách. Může se tak jednat o jistou formu, jak čelit overturismu.

Dalším postupem může být například zpoplatnění vstupu, jako se děje v oblasti Prachovských skal. Dá se totiž předpokládat, že pokud se nastaví určitá cena, vybranou skupinu lidí to odradí a budou hledat jiné alternativy pro svůj výlet.

Radikálnějším řešením v případě overturismu, může být zákaz vstupu na vybrané citlivé území. Jedná se totiž o právně doložitelný a vymahatelný nástroj, který legislativa CHKO může využít. Je však potřeba tato území hlídat a pokutovat ty, kteří na zakázané území vkročili.

V boji proti overturismu lze také využít omezení marketingu. Jsou vypozorovány případy, kde v případě, že došlo k zastavení propagace území, byl zaznamenán úbytek počtu návštěvníků. Hrozbou zde jsou však sociální sítě, která mohou chráněná a citlivá místa na základě jedné fotky například se skalní branou zpropagovat a můžeme opět čelit vysokým počtům turistů. V tomto případě se jedná o velmi nebezpečný koncept, který je těžko regulovatelný a místa mohou zpropagovat i sami turisté.

Bojem proti tomuto novému efektu však rozhodně není pouhé přesměrování návštěvníků, jelikož to počty lidí, přijíždějících do destinace nezmenší. Pro ochranu přírody je však potřeba nepropagovat další místa na území CHKO, aby i nadále zůstala klidná a čistá místa.

5.2.5 Chování účastníků cestovního ruchu

Škody, které jsou způsobeny na území chráněných území, velmi často vycházejí z nevhodného a nepřijatelného chování návštěvníků. Velmi často se však jedná jen o malé procento z celkového počtu, kteří vytvářejí nejextrémnější negativní dopady, které poškozují přírodu. K tomuto problému je tak potřeba vzdělávat a měnit behaviorální stránku těchto jedinců. I díky těmto postupům lze zvýšit návštěvnickou kapacitu území, jelikož jejich chování velmi ovlivňuje okolní

prostředí, tak i ostatní návštěvníky, pro které je následně mnohem složitější odvést si domů nějaký autentický a jedinečný zážitek.

Samotné využívání turistických či cyklistických tras s sebou přináší určitou zátěž pro území. S tím se ale počítá a je spíše potřeba odstranit nadbytečné negativní dopady na území. Je samozřejmé, že cyklista, pěší turista anebo jezdec na koni vytvoří jiný typ eroze, a proto je nutné pro každý typ návštěvníka anebo pro převládající typ vytvořit vhodnou stezku, kterou je potřeba během času udržovat. Tato cesta tak musí díky své kvalitě unést počty očekávaných návštěvníků. Zde však hodně záleží na tom, kdo je vlastníkem cesty. Dalším aspektem je také velké množství tras, které je finančně neudržitelné spravovat. Je zde ale snaha více se věnovat známým a hojně navštěvovaným turistickým koridorům, kde je snaha cesty udržovat. Jedná se například o Zlatou stezku Českého ráje, kde se daří udržovat adekvátní infrastruktura.

Velmi dobrým příkladem stezky jsou single tracky pro cyklisty. Pokud se tento track dobře zbuduje, je tím pádem zábavný pro uživatele, který současně jezdí jenom po této stezce a nevyužívá okolní krajinu. Navíc se jedná o typ zpevnění, kdy není porušován půdní povrch.

5.2.6 Finanční problémy

V rámci daňového systému je stále velkým problémem, že se odvádějí daně v místě sídla firma, a ne v místě, kde firma působí, nabízí služby a vytváří zisk. V rámci hospodářského růstu destinace by tak bylo potřeba, aby tyto peníze putovali do území, kde působí a daný region z toho mohl růst a prosperovat.

5.2.7 Sezónnost

Určité destinace mají vyšší návštěvnost v různá roční období. Například Jizerské hory během zimy, kdy je využívají především běžkaři. Dalším trendem jsou přírodní lokality u velkých měst, kde se daří kvést jarním květinám. Lidé jsou po zimě nedočkaví výletů do přírody a během jara tak může v těchto lokalitách docházet k vysokému nárůstu turistů. Fenomén letních prázdniny, kdy mají děti přestávku od školy, v kombinaci s nejpříznivějším počasím v roce, však přináší v Českém ráji největší návaly turistů. K využívání mimosezónních období lze lidi přinutit pomocí před nebo po sezónních slev, kdy se dá marketingová strategie zacílit například na seniory, kterým je jedno zda navštíví Český ráj v létě nebo na podzim. Druhým faktem ale zůstává, že zde není ani přehnaná iniciativa tento přístup šířeji realizovat, jelikož se tím jedná o kompromis s místními obyvateli, kterým se tímto krokem nechává jejich okolí volnější, a právě jarní a podzimní měsíce jsou pro místní obyvatele nejideálnějším obdobím k návštěvě přírodních a kulturních atraktivit.

5.2.8 Návštěvnost Českého ráje

V roce 2020, kdy cestovní ruch značně ovlivnila pandemie, se dá mluvit o tzv. kovidové návštěvnosti, kdy počty turistů v Českém ráji stouply od 10 až 20 %. Podle různých opatření i na základě zkušenosti z jiných lokalit se dá podle různých opatření docílit toho, že se návštěvnost bude zvyšovat nebo snižovat. Dá se však předpokládat, že pokud se uvolní zahraniční cestování v původní míře, tak počty návštěvníků poklesnou.

5.2.9 Návštěvnost v roce 2019

Nejnavštěvovanějším místem celého regionu je Škoda Muzeum v Mladé Boleslavi, které za rok 2019 navštívilo přes dvě stě sedmdesát čtyři tisíc návštěvníků. Těsně na druhém místě se umístil Zámecký resort Dětenice a třetí místo obsadili Prachovské skály, které navštívilo téměř sto sedmdesát tisíc turistů.

Dalšími hojně navštěvovanými místy jsou ikony Českého ráje jako jsou Trosky, hrad Kost, Staré Hrady anebo zámek Sychrov. (Český ráj, 2021)

Co se týká lokalit, ve kterých jsou navržené trasy, tak ty patří k těm opomíjeným, což potvrzují i čísla z monitoringu návštěvnosti. Například zámek Svijany měl v roce 2019 návštěvnost jenom okolo deseti tisíc lidí. Ostatní kulturní a přírodní atraktivity na trasách mají zanedbatelnou návštěvu a ani zde není monitorována návštěvnost. Na co se však příliš upozorňovat nemusí jsou například památky v Mnichově Hradišti, které jsou i bez nové trasy více navštěvované a dá se tak spíše tato obec na trase zmínit, jen jako konečná destinace. Svým významem si však zámek a klášter zaslouží být zmíněny. (Český ráj, 2021)

5.3 Tvorba produktu cestovního ruchu

5.3.1 Borecké skály

5.3.1.1 Vymezení lokality

Borecké skály se nachází mezi obcemi Borek pod Troskami, Štěpánovice a Rovensko pod Troskami. Oblast se nachází nedalo největších dominant Českého ráje, kterými jsou Trosky, zámek Hrubá Skála a skalní útvary v oblasti Hrubé Skály. Celá přírodní památka je tvořena skalními útvary, soustavou několika rybníků a vyhlídkovými místy. Přímo na toto území navazuje obora Rovensko, kde jsou chováni daňci a dodávají tak oblasti ještě větší potenciál pro cestovní ruch. Tato přírodní památka byla vyhlášena rou 1985. (Český ráj, 2021)

5.3.1.2 Geologie

V rámci geologie se zde nachází Borecká kuesta. Místní zlom, který zde prochází je stejně jako tato kuesta součástí rovenské geologické soustavy. Nachází se zde křemenné pískovce, jejichž vrstva je široká přibližně třicet metrů. Pískovce dále přecházejí v biogenní textury s jílovitými částečkami. Působení exogenních pochodů zde dalo vzniknout geomorfologickým útvarům, kterými jsou skalní útvary. V rámci flory jsou zde zachovány borové lesy, které se vyskytují jak na skalách, tak rovněž mezi skalami ve dvou kaňonovitých údolích. (Geopark Český ráj, 2021)

5.3.1.3 Místní atraktivity

Pískovcové skály

Skály jsou hlavní atraktivitou této přírodní památky. Nachází se zde několik pásů těchto skal, která tak tvoří náhorní plošinu, která se dá krátkým okruhem obejít. Jsou zde různé skalní útvary, které dostali díky svému tvaru jméno. Nejznámějšími jsou Želva nebo Kniha. Podél vodních ploch v severní části tohoto území se nachází Borecká kaskáda.

Vyhlídková místa

V jižní části, kudy vede i značená turistická trasa se nachází mnoho vyhlídek na největší dominantu Českého ráje, kterým je zřícenina hradu Trosky. Nejznámější z těchto vyhlídek je Vyhlídka Svatopluka Čecha.

Obora Rovensko

Tato obora přiléhá přímo k přírodní památce Borecké skály a dá se celá obejít. Je zde možné pozorovat pasoucí se daňky a skvěle tak dotváří přírodní prožitek z celé oblasti.

Motomuzeum

Muzeum se nachází přímo u železniční stanice v Borku pod Troskami. Nabízí sbírky především československých motocyklů značky ČZ a JAWA. Dalšími artefakty sbírky jsou historická kola, motokola anebo také nepříliš staré koloběžky nebo dětská kola z druhé poloviny 20. století. Jsou zde umístěny i zahraniční motocykly především z Ameriky ale také z Německa, Itálie či Francie. (Motomuzeum Borek pod Troskami, 2012)

Městské muzeum Rovensko pod Troskami

Muzeum je zaměřeno na broušení kamenů, které je zde demonstrováno na dvou brusičských stolech. Současně jsou zde vystaveny také již vybroušení kameny a nachází se tu i cechovní prapor brusičů. Vedle této expozice se lze rovněž seznámit s historií obce Rovensko pod Troskami. (Český ráj, 2021)

Kostel sv. Václava

Gotická část kostela pochází ze 14. století. Hlavní část byla přestavěna roku 1573. Kolem kostela se nachází hřbitov, jehož nejstarším náhrobkem je ten z roku 1569, který patří Jindřichu Smiřickému, který byl v době své vlády pánem na Hrubé Skále, pod kterou patřila i obec Rovensko. Gotický oltář byl vytvořen bratry Bušky v roce 1900. Barokní oltáře pocházejí z roku 1750. (Oficiální stránky města Rovensko pod Troskami, 2021)

Zvonice s obrácenými zvony

Starobylá dřevěná zvonice zde stojí od roku 1630. V tomto roce došlo k její obnově, když byla během tažení vojsk za třicetileté války poničena v důsledku požáru. Zvonice má osmiboký základ se silnými dřevěnými trámy. Uvnitř se nachází unikátní památka v podobě tří zvonů obrácených srdcem vzhůru, které jsou uváděny do pohybu šlapáním. (Oficiální stránky města Rovensko pod Troskami, 2021)

5.3.1.4 Trasa 1

Výchozím bodem alternativní trasy může být Rovensko pod Troskami anebo Borek pod Troskami, jelikož se jedná o okružní trasu, která měří 7,3 kilometru. V případě startu v Borku pod Troskami se vychází směrem k soustavě rybníků a poté podél skal, až k bráně obory, kde se nejčastěji vyskytují skupiny daňků k pozorování. Následně cesta pokračuje do obce Štěpánovice a opět podél obory vede až na hlavní silnici, kde se nachází Katova tůň. Část trasy zde následně vede po silnici, která končí v Rovensku pod Troskami, kde hned z kraje stojí kostel a dřevěná zvonice. Dále trasa

vede na rovenské náměstí a poté zpátky do skal, kde vytváří malý okruh po náhorní plošině, kde se nachází nejzajímavější skalní útvary celých Boreckých skal. Následně je trasa vedena po okraji skal, kde je možné využít nespočet vyhlídkových míst a kochat se výhledem na Trosky a do krajiny. Pak již cesta končí opět v Borku pod Troskami.

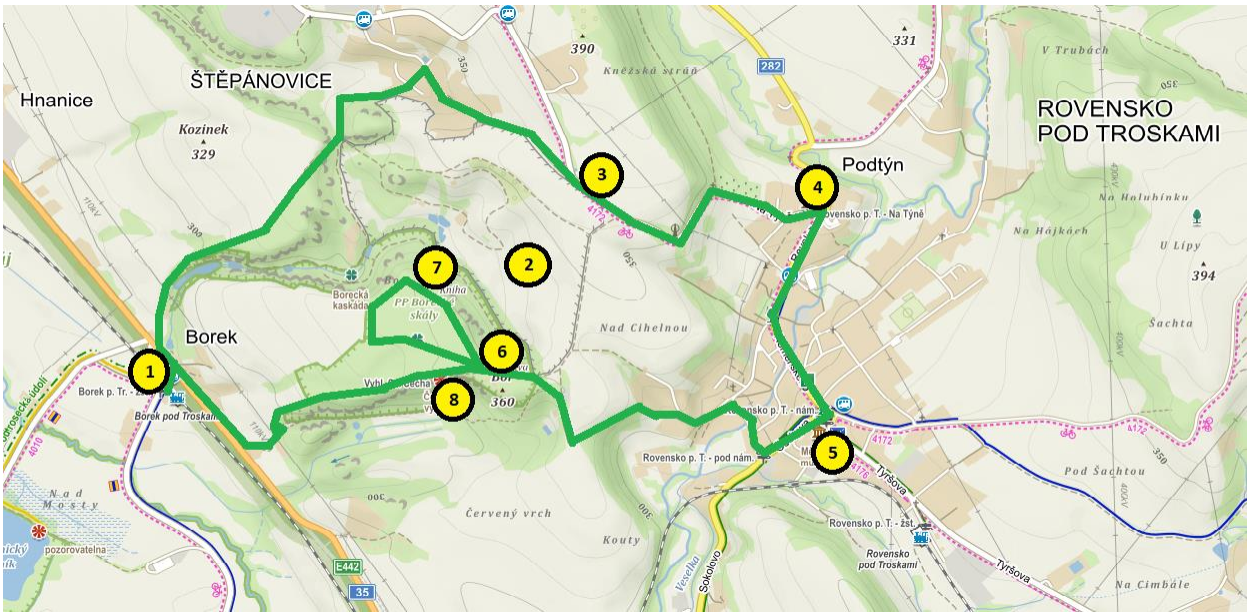

Obr. 1: Trasa v Boreckých skalách s vyznačenými atraktivitami

Zdroj: *Mapy.cz, 2021, vlastní zpracování*

Legenda:

č.1 – Motomuzeum Borek pod Troskami,

č.2 – obora Rovensko,

č.3 – Katova tůň

č.4 – kostel sv. Václava a zvonice s obrácenými zvony

č.5 – Městské muzeum Rovensko pod Troskami

č. 6 – skalní útvar Želva

č.7 – skalní útvar Kniha

č.8 – Čechova vyhlídka

5.3.1.5 Výškový profil trasy

Nejnižším bodem celé trasy je Borek pod Troskami (276 m.n.m.), ze kterého se nejprve cestou skrze skály je nutné dostat na 338 metrů nad mořem a následně je zde další stoupání kolem obory a skrz obec Štěpánovice, které návštěvníka dostane až do nejvyššího bodu celé trasy (371 m.n.m.), odkud je však skvělý výhled na oboru Rovensko, do krajiny směrem Rovensko pod Troskami, na Trosky, zámek Hrubou skálu a na borové lesy rostoucí na skalách. Odtud se schází z celkem

prudkého kopce až do Rovenska pod Troskami, odkud je nutné znovu vyšlápnout na náhorní plošinu a dostat se tak z 293 metrů na 358 metrů, a to během pouhého kilometru trasy. Následně se pak už jde jenom po rovině po skalách a následně se schází z kopce zpátky do Borku pod Troskami. Vzhledem k tomu, že je stejný startovní a cílový bod, tak zde člověk stoupá a klesá v obou případech 188 výškových metrů.

Obr. 2 Výškový profil trasy v Boreckých skalách

Zdroj: *Mapy.cz, 2021*

5.3.1.6 Schůdnost trasy

Kromě několika stoupání, která musí návštěvník překonat je zde také otázka kvality cesty po celé délce trasy. V Borku pod Troskami se nejprve krátce po chodníku kopíruje místní hlavní komunikace a následně se zahýbá do lesa, kde se jde nejprve po vyjeté lesní cestě a následně už je zde mezi stroma pouhá vyšlapaní pěšinka, která je však velmi dobře viditelná. Postupně se navíc rozšiřuje a končí až u brány do místní obory. Následně cesta pokračuje až do obce Štěpánovice po štěrkové cestě určené také pro auta. Z obce Štěpánovice vede nezpevněná asfaltová cesta, až nad oboru k hlavní silnici. Následně se pokračuje po rovné asfaltové cestě, kde je hustota dopravy jenom mírná a zavádí nás až do Rovenska pod Troskami. Přes celou obec se následně může návštěvník pohybovat po chodníku. Z obce ho pak vyvádí kamenitá nezpevněná cesta, která končí těsně před osadou chatek už v rezervaci Borecké skály. Odtud už vede jenom ušlapaná lesní cesta. Po okruhu kolem skalních útvarů vede cesta po skalách s vyhlídkovými místy a zde je terén už hůře schůdný, jelikož se zde nachází spousta kořenů a také skalních výstupků a schodů a hrozí zde v případě vlhka možnost uklouznutí. Po této pasáži se dostáváme opět na lesní širokou cestu, která nás dovede až k hlavní silnici s chodníkem, který nás zavede opět zpátky do Borku pod Troskami.

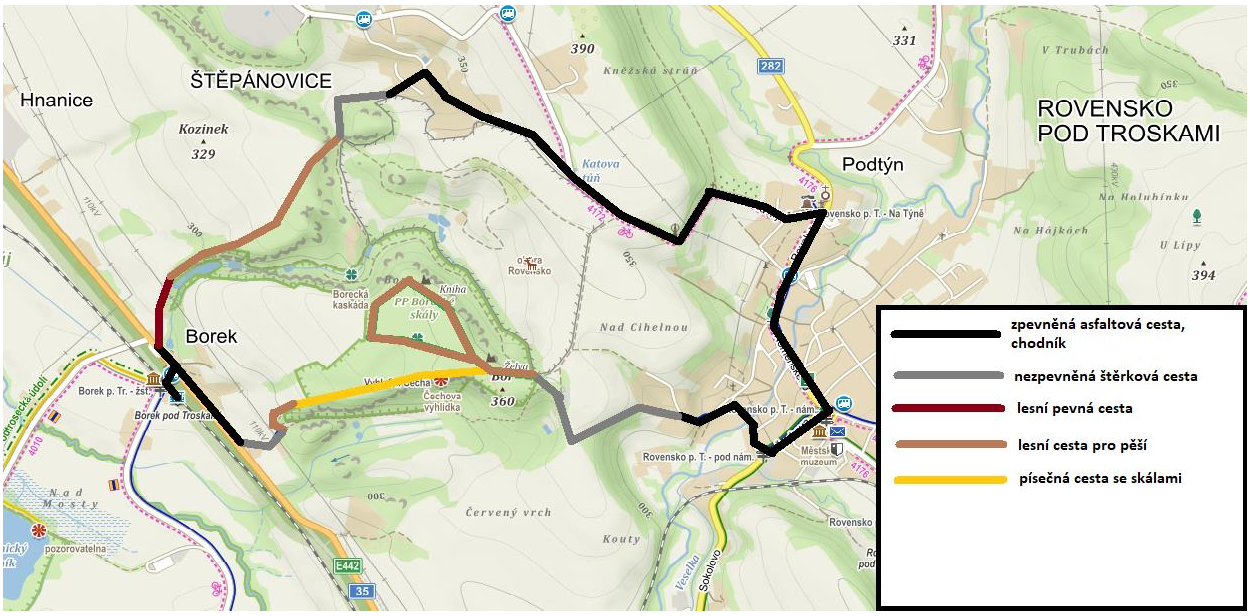

Obr. 3: Kvalita cest na trase v Boreckých skalách

Zdroj: *Mapy.cz, 2021, vlastní zpracování*

5.3.1.7 Vhodnost trasy

Vzhledem k délce okruhu, která činí 7,3 kilometru by mohla být trasa určená všem druhům turistů. Vzhledem ke schůdnosti by ale neměla být doporučeno rodinám, které s sebou mají kočárek, jelikož ten se přes kořeny a skály bude dostávat těžko, a navíc by podporoval erozi. Možnou alternativou pro tento segment návštěvníků by bylo využití pouze části trasy, a to vrchní směrem z Borku do Rovenska, kde se velkou část budou pohybovat po zpevněných cestách a část lesem by měla být pro kočárek sjízdná, jelikož zde se ještě nevyskytují skalní výstupky a kořeny, nýbrž příjemná lesní pěšina. Tuto alternativní část trasy by bylo možné doporučit i starším návštěvníkům, pro které by nemusela být zvládnutelná celá trasa, vzhledem k výškovému profilu. Tento segment však může využít oba směry. Tedy horní cestou, která je vhodnější i pro kočárky anebo dolní cestou, která vede přes vyhlídková místa na skalách. Opět by tak nevyužili celý okruh, ale pouze by došli jenom z Borku do Rovenska nebo naopak. Jinak je tato trasa vhodná pro všechny ostatní kategorie. Lze do toho zahrnout děti přibližně od šesti let až po náruživé turisty, pro které toto může být sice kratší ale stále skvělá alternativa při návštěvě Českého ráje.

5.3.1.8 Dopravní dostupnost

Tato trasa může mít celkem dva startovní body. Je jimi Rovensko pod Troskami a Borek pod Troskami. Do obou těchto destinací se dá dostat pomocí železniční dopravy. V případě Borku je nutné upozornit na využití této stanice, jelikož se jedná o zastávku na znamení. V případě využití jenom části trasy je možné pro návrat do startovní destinace opět využít vlak, jelikož obě obce odděluje jenom jedna další zastávka a přesun tak zabere jenom několik minut. (České dráhy, 2021)

Další možností je autobusová doprava. Tu lze však využít jenom v případě, že trasa bude začínat nebo končit v Rovensku pod Troskami. (Veřejná doprava Královehradeckého kraje, 2021)

Poslední možnou dopravou je osobní doprava vlastním vozem. Do Borku pod Troskami vede silnice první třídy číslo 35 ve směru Jičín – Turnov. Do Rovenska z této silnice zahýbá vedlejší komunikace číslo 282. Je tak možné své auto zaparkovat na náměstí v Rovensku pod Troskami anebo u železniční stanice v Borku pod Troskami. V případě cesty autem a využití jenom části trasy, je lze možné se vrátit pomocí železniční dopravy. Železniční dopravu zde tvoří osobní vlaky jezdící každé dvě hodiny oběma směry, přičemž v Rovensku pod Troskami se tyto vlaky křižují.

5.3.1.9 Zásah silnice R35

Rychlostní silnice R35 představuje v současných plánech české dálniční sítě tzv. severní páteřní trasu spojující Čechy a Moravu. Varianty pro stavbu této cesty jsou v oblasti Borecké skály dvě. Jedná se o variantu, která by míjela Rovensko pod Troskami na severovýchodě, poté by překřížila železniční trať Turnov – Jičín a před obcí Libuň by se vrátila zpět k současné silnici první třídy. (Sedláček a kol., 2015)

Druhou variantou je vedení silnici těsně kolem Boreckých skal, tedy jihozápadně od Rovenska. Současně by také vedla po zemědělských pozemcích mezi obcemi Blatec a Štěpánovice. Současně s tím by zde byl i zbudován nájezd u obce Ktová, což by samozřejmě usnadnilo přístup k této oblasti. Na druhou stranu se zde jedná o celkem znatelný zásah do krajiny a pokud by budoucí rychlostní silnice vedle druhou variantou těsně kolem přírodní památky mohlo by to znamenat její značné ohrožení. Podle návrhu je však tato varianta dražší téměř o dvě miliardy korun a mohlo by to tak částečně znamenat, že se Ředitelství silnic a dálnic uchýlí k první variantě, díky cenové dostupnosti. (Sedláček a kol., 2015)

V obou případech se však jedná o zbudování mostu, který by v případě první varianty měl délku přes 4 kilometry a v případě druhé varianty délku přes 3,5 kilometru. Nejednalo by se tak jenom o pouhou další silnici, ale také o stavbu, výrazněji čnějící do výšky, která by narušovala ráz okolní krajiny. (Sedláček a kol., 2015)

Současně to také ovlivní vnímání této lokality v mentální mapě návštěvníků Českého ráje, pro které by díky této velké silnici, byla ještě o to víc oddělena část CHKO Český ráj od zbytku území geoparku a oni by tam ještě více směřovali od rychlostní silnici právě jenom do CHKO.

5.3.2 Turnovské Pojizeří

5.3.2.1 Vymezení lokality

Toto území se rozprostírá mezi obcemi Příšovice a Turnov. Oblast je nedaleko severní části CHKO Český ráj, kde se nachází atraktivity, kterými jsou zřícenina hradu Kozlov, skalní útvary Hlavatice nebo hrad Valdštejn. Na tomto území už mimo CHKO se nachází řeka Jizera, která zde v krajině vytvořila několik slepých ramen. Dále se zde nachází dvě jezera Velký a Malý Písečák. Kromě typické architektury v podobě roubených domů se v několika obcích také nachází velké kostely, které je možno navštívit.

4.3.2.2 Geologie

Toto území se nachází v jihozápadní části geoparku Český ráj, kde se nachází převážně marinní sedimenty z české křídové pánve. Ty se však nacházejí spíše blíže k území samotného CHKO. Zbytek oblasti podél Jizery je tvořen kvartérním pokryvem, který je díky fluviální činnosti zarovnaný. (Evropský geopark UNESCO Český ráj, 2010)

5.3.2.3 Místní atraktivity

Budova bývalé kovárny

Celá usedlost je tvořena hlavním domem, na který je napojena stodola. Výstavba tohoto areálu proběhla na přelomu 18. a 19. století. Dům je roubený se zděnými pilíři. Celý areál je hodnotným dokladem architektury, který má památkovou hodnotu. Současně se také pojí se současností, jelikož na místě bývalého chléva nyní stojí novostavba. (Památkový katalog, 2015)

Bičíkův statek

Podobně jako předchozí areál i tento se stává z hlavního domu a stodoly. U této usedlosti byl podle dochovaných záznamů přistavěn i výměnek. Ten však byl zbourán. Zbytek zachovalého areálu je z první poloviny 19. století, který sloužil k zemědělským účelům. Velmi vzácnou částí usedlosti je historická konstrukce a architektonické prvky a detaily. (Památkový katalog, 2015)

Kaple sv. Václava

Neogotická stavba z druhé poloviny 19. století, jejímž stavitelem je Josef Karnold ze Sychrova. Kaple byla vystavěna na žádost obce, která se rozhodla nahradit starší kapli z roku 1850. Na oltáři, kazatelně a lavicích se podílel řezbář Petr Bušek. Kaple je rovněž vybavena varhany, který byly dovezeny z Lomnice nad Popelkou. Zasvěcení proběhlo roku 1884. K budově přiléhá také sakristie, která byla přistavěna dva roku po vysvěcení. (Památkový katalog, 2015)

Maškova chalupa

Stavba Maškovy chalupy proběhla v první polovině 19. století a řadí se mezi nejhonosnější statky v celém tomto regionu. Budova má krásné zdobné detaily s precizním řemeslným provedením. Chalupa je roubená a přiléhá k ní rovněž boční pavlač. Další hodnotou na této chalupě jsou obložené štíty a výplně oken. (Památkový katalog, 2015)

Velký a Malý Písečák

Jedná se o jezera vzniklá těžbou písku a následným zaplavením vodou z řeky Jizery. Jejich celková rozloha je 39 hektarů. Obě vodní plochy i jejich okolí nabízí široké sportovní vyžití v podobě kempování, koupání, rybaření nebo jachtingu. (Český ráj, 2021)

Kostel sv. Filipa a Jakuba

Jedná se o nový gotický kostel, který nahradil v 19. století starou budovu kostela, která ale vyhořela. Zachovaný presbytář a sakristie byly připojeny k novostavbě a spojeny za účasti architekta Bernharda Gruebera. Kostel se tyčí nad celou obcí a od jeho vchodu je krásný výhled do krajiny v okolí řeky Jizery. (Hrady.cz, 2021)

Bývalá sokolovna Všeň

Dřevěná sokolovna z roku 1908 v průběhu historie plnila i jiné než sportovní účely. Po roce 1948 byla využita jako skladiště a po jejím opuštění zchátrala a zřítila se. Jako její připomínka po ní zůstala kamenná terasa, na níž sokolovna stála. (Mapy.cz, 2021)

Modřišice

Tato obec se jako spousta okolních může pochlubit několika pěknými roubenými domky. Ve staré podobě se však zachoval pouze jeden statek. Za povšimnutí stojí také dům čp. 10 U Marků a čp. 9 U Antošů. Dalšími památkami jsou kamenný kříž, který stojí před kamennou zvonicí, která po opravě od roku 2006 díky dálkovému ovládání zvoní každé poledne. (Oficiální stránky obce Modřišice, 2021)

Kostel sv. Jakuba

Pozdně gotický kostel z přelomu 16. století vznikl na tehdejším svijanském panství. Kostel se skládá ze dvou lodí a do neogotického stylu byl přestavěn na konci 19. století. Stal se tak náhradou za dřevěný kostel. Jeho styl je spojen i s gotickou výzdobou, které jsou spojeny s neogotickými prvky z rekonstrukce v 19. století. (Památkový katalog, 2015)

Kostel sv. Jana Křtitele

Raně gotický kostel byl založen kolem roku 1250. O pět set let později se změnil strop kostela, který získal barokně zdobený strop. Po určité době chátrání byl na konce 19. století opraven. Celá stavba se skládá z jedné lodi a zdi, která vymezuje okolní hřbitov. (Památkový katalog, 2015)

5.3.2.4 Trasa 2

Alternativní trasa je vedena z obce Příšovice a svůj cíl má v železniční stanici v Turnově. Celková délka je lehce přes 12 kilometrů. Trasa vede nejprve skrze Příšovice, kde se přímo u hlavní silnice nachází několik architektonicky hodnotných roubených staveb a také jeden kostel. Cesta následně vede podél řeky Jizery až ke dvěma jezerům, která zde jsou jako připomínka těžby písku. Odtud trasa prochází obcí Ploukonice, kde se na návsi rovněž nachází další roubená budova. Další zajímavou obcí je Všeň, která přímo navazuje na již chráněnou krajinnou oblast a může nabídnout pozůstatky místní sokolovny a také kostel, od kterého je krásný výhled do krajiny a je možné při dobré viditelnosti spatřit také vrcholky Ještědsko-kozákovského hřbetu. Poté vede cesta úzkou polní cestou až do obce Modřišice, které jsou významné především svým kamenným křížem a kamennou zvonicí. Odtud vede trasa po silnici dlouho alejí stromů až do Přepeří, které se mohou chlubit pravděpodobně nejkrásnějším kostelem na celé trase, který díky své velikosti je dominantou celé oblasti. Poslední památkou před Turnovem je kostel svatého Jana Křtitele v Nudvojovicích. Poté už trasa dochází k nádražní budově v Turnově, kde také končí. Trasu je samozřejmě možné jít i obráceně.

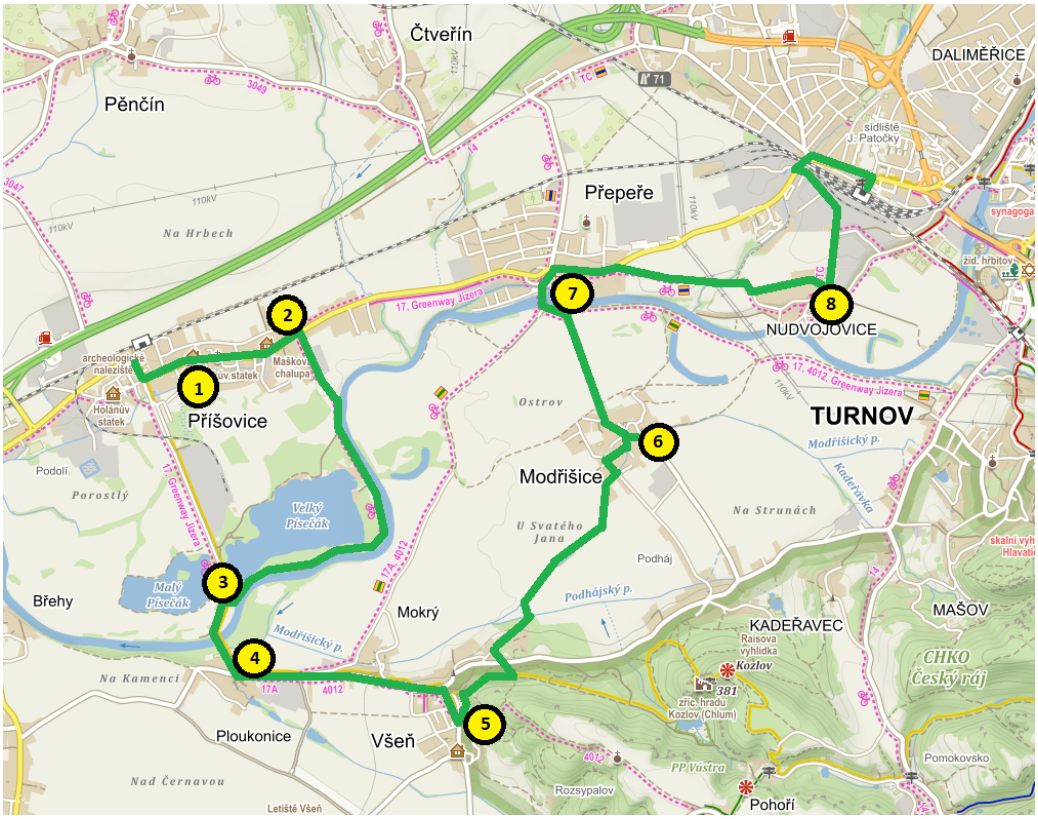

Obr. 4: Trasa Příšovice – Turnov s vyznačenými atraktivitami

Zdroj: *Mapy.cz, 2021 vlastní zpracování*

Legenda:

č.1 – roubená architektura v podobě několika statků a bývalé kovárny

č.2 – kaple sv. Václava

č.3 – jezera Velký a Malý Písečák

č.4 – náves s roubeným domem v Ploukonicích

č.5 – kostel sv. Filipa a Jakuba, bývalá sokolovna

č. 6 – kamenný kříž, kamenná zvonice

č.7 – kostel sv. Jakuba

č.8 – kostel sv. Jana Křtitele

5.3.2.5 Výškový profil trasy

Díky tomu, že trasa se nachází v údolí řeky Jizery, je většina trasy rovinatá. Jediným významný stoupáním je úsek v obci Všeň, kde vede relativně prudký kopec k místnímu kostelu svatého Filipa a Jakuba. Druhým mírným stoupáním je následně ještě závěr, kdy se přichází do Turnova, ale zde se nejedná o nic závažného. Výhodou této trasy se v rámci umístění nejvyššího bodu, dá také

alternativně tomuto bodu zcela vyhnout a nemít tak v cestě žádné stoupání. V tom případě se tak pomine jedna památka v podobě kostela a vyhlídkového místa do údolí Jizery, které k tomuto kostelu přiléhá. Další faktorem je také směr cesty. Pokud se totiž potenciální turista vydá cestou z Turnova do Příšovic, tak se bude pohybovat po směru řeky Jizery a tím i bude více klesat než stoupat.

Obr. 5 Výškový profil trasy Příšovice – Turnov

Zdroj: *Mapy.cz, 2021*

5.3.2.6 Schůdnost trasy

Schůdnost trasy bych zhodnotil velmi dobře. Velkou část se totiž turisté budou pohybovat po zpevněných asfaltových cestách anebo chodnících, které se nachází v obcích Příšovice a Přepeře. Jediný problém, který nastává v případě asfaltových cest je ten, že v některých případech je návštěvník nuce jít přímo po silnici a musí tak dbát zvýšené opatrnosti kvůli projíždějícím vozidlům. Tento problém se týká především úseku mezi obcemi Modřišice a Přepeře, kde je sice krásná alej, ale také celkem hustý provoz a na tomto úseku není cesta navzdory povrchu nepříliš pohodlná a bezpečná. Dalo by se tak navrhnout alternativní odbočku po polních cestách a dostat se tak do Přepeří po značené cyklostezce. Tato trasa by však byla o něco delší než původní návrh. Také cesta, která přímo kopíruje koryto řeky Jizery je ve velmi dobré stavu a přesně také svým stylem zapadá do okolní krajiny. Co se týká lesní pěšiny u obce Všeň, tak je to příjemná a dostatečná široká cesta, po které návštěvník snadno zdolá jediný kopec na trase. Problém trochu nastává v případě polní cesty mezi Všní a Modřišicemi, kde je cesta v některých úsecích hůře prostupná, jelikož je v letním období značně zarostlá travou. Díky tomu, že jsou ale obě obce od sebe nadohled, dá se snadno určit kudy se cesta mezi poli vine.

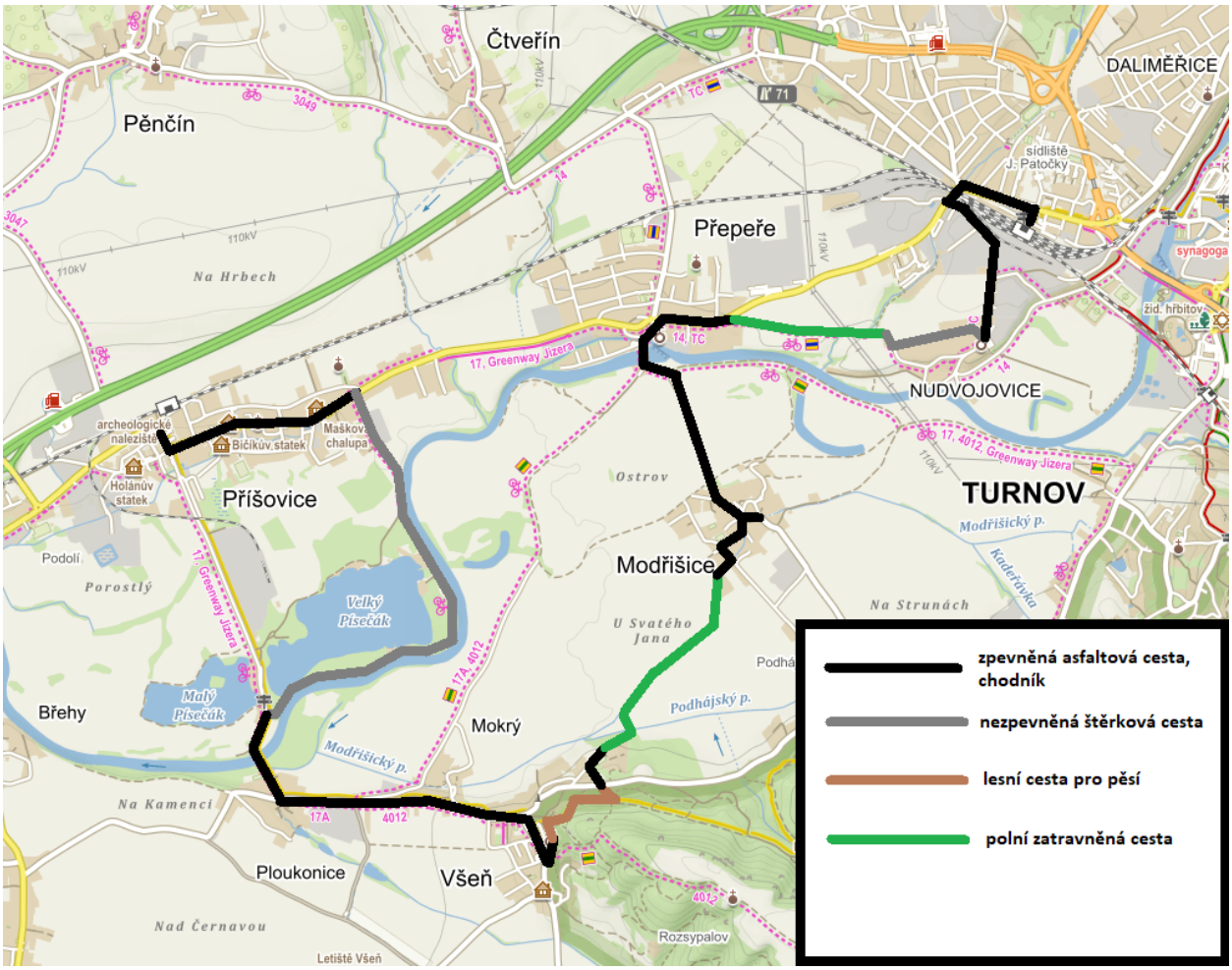

Obr. 6: Kvalita cest na trase Příšovice – Turnov

Zdroj: *Mapy.cz, 2021, vlastní zpracování*

5.3.2.7 Vhodnost trasy

Trasa je díky své nenáročné vzdálenosti, která činí něco lehce přes 12 kilometrů, vhodná v podstatě pro každého. Jediným úskalím je bod ve Všeni, kde je celkem ostré stoupání, a které by nemuselo být úplně vhodné například pro starší lidi. Tento problém se však dá vyřešit minutím kostela v této obci. Alternativou tak může být, že se kostel díky svojí poloze dá obdivovat i z větší vzdálenosti a návštěvník k němu ani nemusí dojít. Jinak by trasu měli zvládnout naprosto všichni a měla by zabrat okolo tří hodin. Díky velkému množství zpevněných povrchů a nepříliš velké neschůdnosti polních a lesních cest na trase by zde neměl být problém ani pro rodiny s kočárkem.

5.3.2.8 Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost je zde na vynikající úrovni, ať už se návštěvník vydává na trasu z Turnova nebo Příšovic, jelikož jde cestu absolvovat v obou směrech a také v mnoha podobách, alternativách a modifikacích. Co se týká Turnova, tak sem je možné se dopravit jak železniční, tak autobusovou dopravou. Co se týká železnice, tak zde stojí stanice na křižovatce vedoucí od Jičína, Hradce Králové, Liberce a také Prahy, odkud sem také jezdí přímé spoje. Toto pokrytí je tak

naprosto dostačující (České dráhy, 2021). Co se týká autobusové dopravy, tak je to zde velmi obdobné, jelikož sem přijíždí autobusy od Hradce Králové, Jičína, Liberce i Prahy. (IDOL, 2021)

Příšovice mají svou pozici lehce oslabenou, jelikož se na dopravní mapě nejedná o tolik významnou zastávku. I tak se sem lze dostat také železniční i autobusovou dopravou. V rámci železniční dopravy stojí místní stanice na trati Turnov – Mnichovo Hradiště – Mladá Boleslav. (České dráhy, 2021). V rámci autobusové dopravy sem zajíždí autobusy na trase Semily – Praha anebo Příšovice – Soběslavice. V rámci regionálního spoje z Turnova má autobus v Příšovicích dokonce čtyři různé zastávky. Pro tuto trasu je určena zastávka Příšovice, sídliště. (IDOL, 2021)

Pokud se návštěvník rozhodne k této trase dojet vlastním automobilem má i v tomto případě několik možností. Pokud se rozhodne vyrážet z Příšovic, může své auto zanechat n parkovišti u místní sokolovny. Ani v Turnově s tímto není problém, jelikož je možné auto nechat přímo u hlavního nádraží na přilehlém parkovišti. V případě dopravní obslužnosti, která v této oblasti je na vysoké úrovní, je však využití osobního automobilu spíše zbytečné.

5.3.2.9 Alternativní trasy

Jelikož se jedná o trasu s jiným začátkem a jiným koncem, je zde několik alternativ, jak se dostat do stejné zpět do stejného výchozího bodu, hlavně kvůli návštěvníkům, kteří dorazí do destinace vlastním vozem. Samozřejmě je možné se z cílového destinace zase na start dostat celkem pohodlně pomocí vlaku nebo autobusu. Pokud by však chtěl návštěvník končit ve stejném místě, lze využít několik alternativ.

Pokud vyráží z Příšovic může se dostat až do Přepeří a odtud se vydat po nově vybudované cyklostezce vedoucí kolem hlavní silnice zase do Příšovic. Možnost je také se z Přepeří vrátit ovšem tentokrát po cyklostezce do Ploukonic a přijít do Příšovic od Písečáků po žluté turistické trase.

Alternativy z Turnova se hledají hůře a pokud by chtěl návštěvník opět skončit v této obci, a přitom se nechtěl příliš ochudit o místní atraktivity, musel by počít s nárůstem počtu kilometrů, které bude nutné v této modifikaci překonat. Nabízí se zde tak několik okruhů, které by se však z Přepeří vždy vracely stejnou cestou a počty kilometrů by se pohybovaly přibližné okolo 17 kilometrů, což už by samozřejmě nesplňovalo podmínku, že je tato trasa pro všechny. Dala by se však doporučit rodinám se staršími dětmi anebo zdatnějším turistům.

5.3.3 Mnichovohradišťské Pojizeří

5.3.3.1 Vymezení lokality

Tato trasa se nachází v okolí řeky Jizery mezi obcemi Příšovice a Mnichovo Hradiště. V oblasti mezi těmito obcemi se nachází několik menších vesnic, která však nabízí zajímavé atraktivity. Nedaleko je zde rovněž výstup území CHKO Český ráj, kterému dominuje vrchol Mužský. Trasa však vede po pravém břehu Jizery, kdežto CHKO se nachází na jejím levém břehu, a navíc výrazně odděleno železniční tratí a dálnicí D10.

5.3.3.2 Geologie

Tato oblast náleží jihozápadní části geoparku Český ráj. Nachází se zde převážně křídové sedimenty z české pánve. Ty se převážně nacházejí poblíž hranice CHKO Český ráj. Údolí podél

řeky Jizery je z obou strany tvořeno kvartérním pokryvem, který je zarovnáván fluviální činností. (Evropský geopark UNESCO Český ráj, 2010)

5.3.3.3 Místní atraktivity

Holánův statek

Roubený dům ze začátku 19. století je hodnotný pro svou typickou architekturu svého období. K tomuto areálu se však první písemné zmínky datují už do 16. století. Areál je doplněn bránou a pavlačí. Chlévy a stodola byly rovněž součástí areálu, byli však ve druhé polovině 20. století srovnány se zemí. (Památkový katalog, 2015)

První naučná stezka Svijany

Naučná stezka vede jenom krátkou částí celé obce Svijany a ze směru od Příšovic má svůj konec u místního zámku a pivovaru. Šest zastavení na stezce postupně návštěvníky seznamuje s historií a pamětihodnostmi oblasti. Celé stezka je dlouhá 870 metrů. (Mapy.cz, 2021)

Zámek a pivovar Svijany

Hospodářský dvůr ze 14. století je již o dvě století později využíván i k vaření piva. V té samé době také vzniká nedaleko pivovaru zámek, který je dokončen roku 1578. Roku 1909 byly obě budovy jak pivovaru, tak zámku od sebe odděleny. Po druhé světové válce došlo ke znárodnění a zámek začal postupně chátrat. Po roce 1989 se však pivovar dostává do popředí a vytváří na trhu silnou značku. Díky prosperitě se mohlo v roce 2013 začít pracovat na opravě zámeckých prostor a ten je tak v dnešní době krásnou památkou. (Zámek Svijany, 2021)

Kostel Nejsvětější trojice a vesnická památková zóna v Loukově

Loukov je vesnickou památkovou zónou od roku 1995. Vesnice má středověký původ a její jádro tvoří především roubené domy. Ty doplňuje určité množství staveb, které v sobě mají prvky lidové architektury. (Mapy.cz, 2021)

Kostelní jádro je z 15. století. V roce 1819 byl poškozen požárem, a tak byl postupně upraven do neogotického stylu. V areálu se hřbitovem se rovněž nachází hrobka Rohanů. Kostel byl i farním centrem obce a je ukázkou architektonické urbanistiky. (Památkový katalog, 2015)

Kostel Povýšení svatého Kříže a zámek v Lokouvci

Kostel byl postaven kolem roku 1825 a v průběhu celého 19. století byl upravován. Budova je složena z jedné lodi, která má obdélníkový půdorys a nachází se zde i presbytář a sakristie. Nad vchodem se zde nachází erb Valdštejnů. Hlavní oltář pochází z roku 1738 a zbytek zařízení interiéru je z roku 1742. (Mapy.cz, 2021)

Původní gotická tvrz ze 13. století byla kolem roku 1600 přestavěna na renesanční zámek. Později byl zámek znovu přestavěn a dostal barokní prvky. V dnešní době budova zámku slouží jako kancelářské prostory zemědělského družstva. (Hrady.cz, 2021)

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mohelnici nad Jizerou

Kostel pochází už z konce 12. století. Je vystavěn v románském stylu. Na konci 19. století prošel rekonstrukcí, kdy byla i přidána kamenná sakristie. Zvonice ve věži měla původně čtyři zvony. Interiér je z velké části zásluhou lidových řezbářů, kteří se podíleli i na výzdobě zámku Sychrov. (Mapy.cz, 2021)

Zřícenina zámečku Zásadka

Dříve zde stála středověká tvrz vybudovaná ve 14. století. Ta byla následně nahrazena renesančním zámečkem ze 16. století. Kromě této památky se zde také nachází hodnotná archeologická naleziště, která dokládají skutečnosti o výstavbě zámku ale i středověké tvrze. Zřícenina je aktuálně významným krajinotvorným prvkem. (Památkový katalog, 2015)

Přírodní památka Vrch Káčov

Tato přírodní památka nabízí zcela unikátní ukázku kontaktní metamorfózy. Na severozápadním okraji vrchu Káčov zde proniká nefelinitická žíla, která proniká křídovými sedimenty. Dochází zde k přeměně jílovců na porcelanit. (Geologické lokality, 2012)

Kapucínský klášter a zámek Mnichovo Hradiště

Klášter byl založen na konci 17. století. Je vystavěn v barokním stylu a tvoří velký areál společně s nedalekým zámkem. K celému areálu připadají i hospodářské budovy, brány a také kostel sv. Tří Králů s kaplí sv. Anny, kde je ukryta Valdštejnská hrobka. (Památkový katalog, 2015)

Za vlády Václava Budovce byl zámek přestavěn do reprezentativní podoby. V roce 1621 se zámek stal centrem celého panství Valdštejnů a následně se z renesančního zámku stal zámek v barokní podobě. Na začátku 18. století byly dostavěny ještě budovy koníren, jízdáren a kočárovna. Ohromný komplex je tak dodnes ukázkou vrcholné barokní architektury. (Mnichovo Hradiště, 2021)

Městská památková zóna Mnichovo Hradiště

Centrum města je od roku 1990 městskou památkovou zónou. Velmi významnou roli v širším okruhu je samozřejmě zámek. V samotném centru se dále nachází kostel sv. Jakuba anebo budova bývalé záložny. (Mapy.cz, 2021)

5.3.3.4 Trasa 3

Tato trasa je vedena z centra obce Příšovice do obce Mnichovo Hradiště. První významná památka je Holánův statek ještě v Příšovicích. Dalším významným zastavením je obec Svijany, kde se nachází naučná stezka, zámek a pivovar. Následně je trasa vedena po asfaltové silnici do obce Loukov, kde se nachází několik roubených domů a kostel Nejsvětější Trojice, kde je zbudována hrobka Rohanů. Nedaleko od této obce je Loukovec, kde se nachází další kostel a kousek od něho také zámek, který však dnes už neslouží turistickým účelům. Cesta poté vede po kopci, ze kterého je krásně vidět na dominantu Ještědsko-kozákovského hřbetu. Cesta pak vede opět po silnici podél řeky Jizery a vede k dalšímu kostelu tentokrát v obci Mohelnice nad Jizerou. Zde trasa přechází řeku a stoupá nad obec ke zřícenině zámečku Zásadka a poté ještě o něco výše k přírodní památce

Vrch Káčov. Následně se trasa ubírá lesem a poté mezi sady až do Mnichova Hradiště, kde se hned na jeho okraji nachází zámek a klášter a poté následuje samotné historické centrum. Zde následně celá trasa končí.

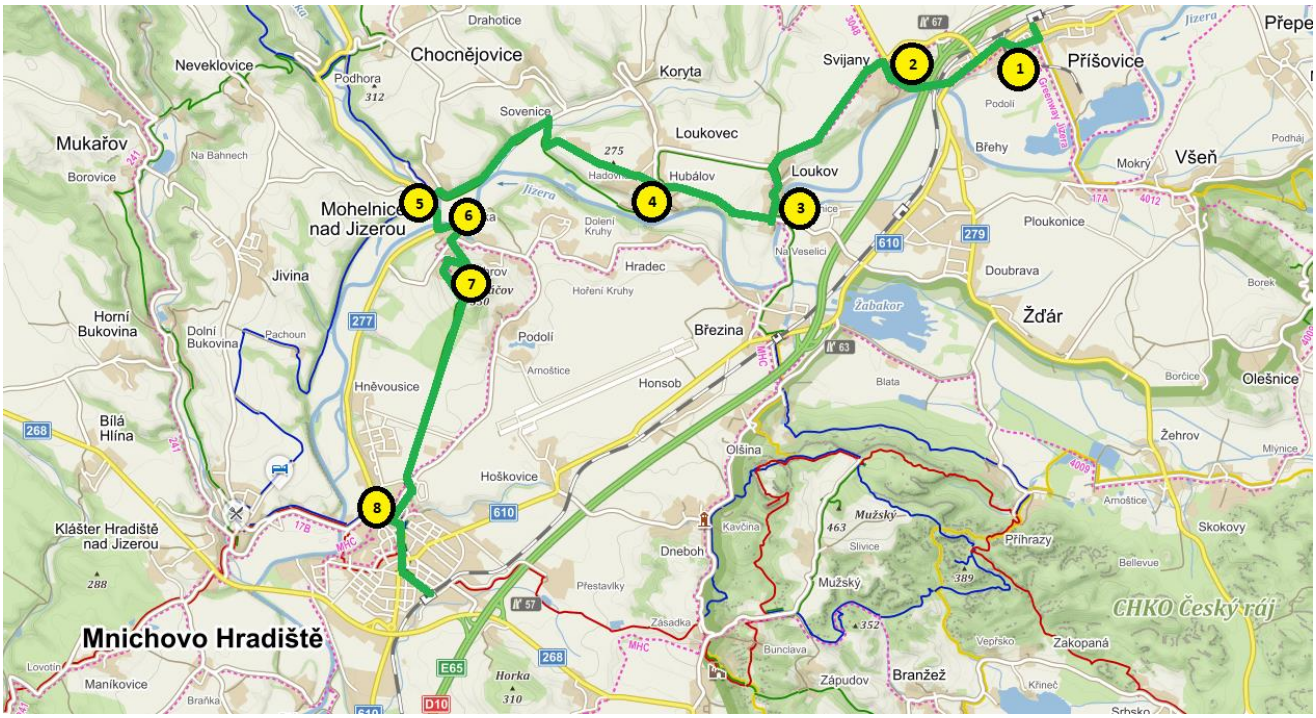

Obr. 7: Trasa Příšovice – Mnichovo Hradiště s vyznačenými atraktivitami

Zdroj: *Mapy.cz, 2021, vlastní zpracování*

Legenda:

č. 1 – Holánův statek

č. 2 – zámek a pivovar Svijany, První naučná stezka Svijany

č. 3 – kostel Nejsvětější Trojice

č. 4 – kostel Povýšení svatého Kříže a zámek

č. 5 – kostel Nanebevzetí Panny Marie

č. 6 – zřícenina zámečku Zásadka

č. 7 – Přírodní památka Vrch Káčov

č. 8 – zámek Mnichovo Hradiště a kapucínský klášter

5.3.3.5 Výškový profil trasy

Trasa je hodně vedena podél řeky Jizery. I přesto se na ní nachází několik stoupání, která stojí určitě za zmínku, aby následný návštěvník nebyl překvapen jejich náročností. První stoupání je hned v obci Svijany, zde se však postupuje po příjemné asfaltované naučné stezce a výstup není

nikterak obtížný. Celkem se jedná o čtyřicet výškových metrů. Druhé stoupání je už o něco složitější, jelikož je delší a stoupá se nejprve po lesní a následně po travnaté neupravené trase. Toto stoupání vede mezi obcemi Loukov a Loukovec a je nutné zde překonat třicet čtyři výškových metrů. Poslední a nejtěžší stoupání je v obci Mohelnice nad Jizerou, kde je nutné na jednom kilometru překonat sto deset výškových metrů a cesta je převážně hlinitá a kamenitá, takže se jedná o celkem náročný výšlap. Kromě dalších několika sestupů je trasa tvořena převážně rovinatými úseky, které mají tendenci lehce klesat i vzhledem k tomu, že trasa vede po směru proudu řeky Jizery.

Obr. 8 Výškový profil trasy Příšovice – Mnichovo Hradiště

Zdroj: *Mapy.cz, 2021*

5.3.3.6 Schůdnost trasy

Trasa velkou část vede po zpevněných asfaltových cestách, případně po chodníku. Je zde proto i jistě úskalí v tom, že určité úseky vedou po silnici, kde je nutné dbát zvýšené pozornosti kvůli projíždějícím autům. Sice se tak nejedná o klasickou turistickou cestu, ale je to nejrychlejší způsob, jak v těchto případech projit body se zajímavými atraktivitami. Cesta mezi Loukovem a Loukovcem je částečně hlinitá a částečně zatravněná a jejich schůdnosti není z nejlepších i vzhledem k tomu, že zde trasa stoupá. Nejproblémovějším místem je stoupání nad obec Mohelnice nad Jizerou, kde se nachází úzká vlnitá cesta tvořená hlínou a kameny. S přihlédnutím i k velkému převýšení v těchto místech se tak vrch Káčov stává složitěji dostupnou lokalitou. Následně se směrem do Mnichova Hradiště celý kopec schází. Zde je však už i přes prudkost svahu lesní cesty dostatečně široká, a i povrchem přívětivější. Následně se už míří po rovině po travnaté cestě, která je ale vyježděná od vozidel, a proto je také schůdnější. V samotném Mnichově Hradišti se pak postupuje po vybudovaných chodnících až do centra a pak i na železniční stanici.

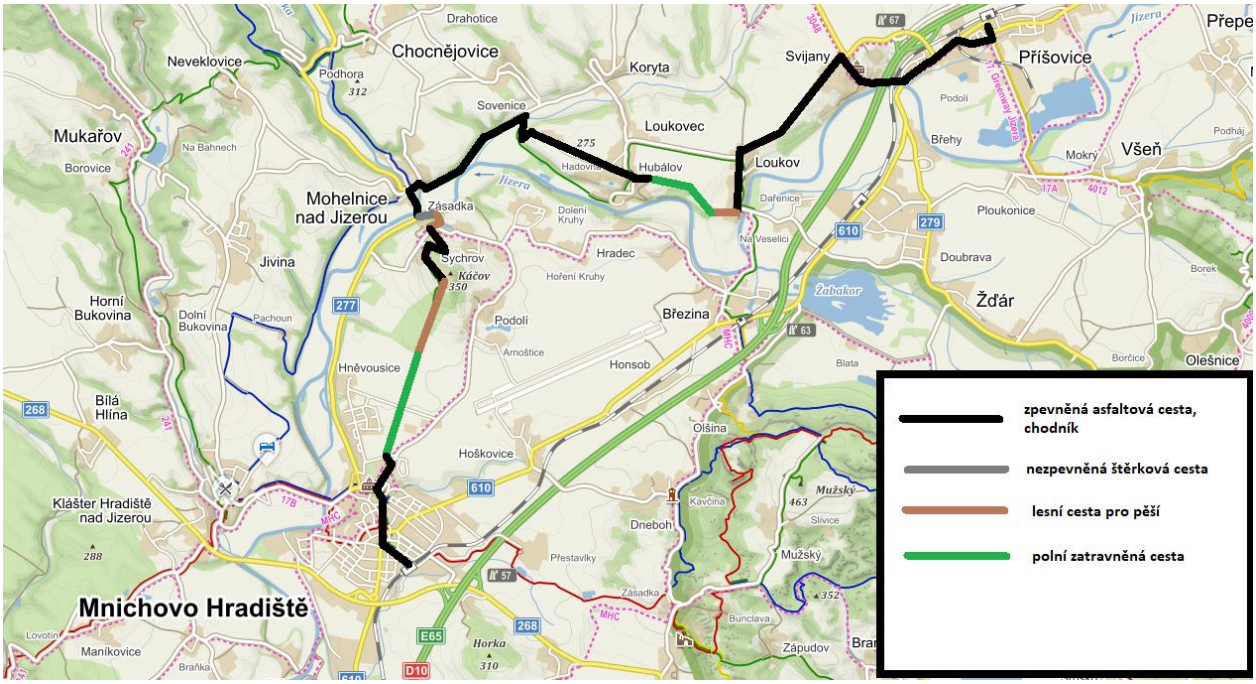

Obr. 9: Kvalita cest na trase Příšovice – Mnichovo Hradiště

Zdroj: *Mapy.cz, 2021, vlastní zpracování*

5.3.3.7 Vhodnost trasy

Vzhledem k délce trasy, která činí přibližně 16,5 šestnáct a půl kilometru se jedná už o relativně dlouhou trasu, která zabere přibližně pět hodin chůze. Trasa tak pravděpodobně není vhodná pro rodiny s dětmi do 10 let. Další problémovou skupinou mohou být straší lidé, který by mohla kromě délky trasy dělat problém i stoupání, a to především to u Mohelnice nad Jizerou, které je opravdu prudké a hůře schůdné. Vzhledem k tomuto místu by nebylo vhodné trasu doporučovat ani kočárkům. Trasa je naopak vhodná pro rodiny se staršími dětmi a pro zdatné turisty.

5.3.3.8 Dopravní dostupnost

Pokud se návštěvník rozhodne cestovat z Příšovic anebo z Mnichova Hradiště vždy se jedná o místa velmi kvalitní dopravní dostupností. V případě Příšovic se jedná, jak o možnost využít železniční, tak i autobusovou dopravu. V rámci železnice zde zastavuje vlak na trase Mladá Boleslav – Turnov. (České dráhy, 2021) V případě autobusů se jedná o trasy dálkového autobusu Praha – Semily anebo regionálního autobusu Turnov – Soběslavice, kterého je možné využít alternativně až do zastávky ve Svijanech a začátek trasy si mírně zkrátit. (IDOL, 2021)

Co se týče Mnichova Hradiště, tak zde se rovněž jedná o autobusovou i železniční dopravu. V rámci železnice lze využít rychlík z na trase Praha – Tanvald, dále spěšný vlak na trase Praha – Turnov anebo osobní vlak na trase Turnov – Mladá Boleslav. (České dráhy, 2021) V případě autobusové dopravy je možné se na místo dopravit autobusy z Turnova. (IDOL, 2021)

V případě, že se návštěvníci rozhodnou dojet do startovního místa vlastním vozem je možné v Příšovicích využít parkoviště u sokolovny a pokud zvolí opačný směr trasy, tak lze využít parkoviště u železniční stanice v Mnichově Hradišti. Cesta do obou obcí je usnadněna díky

dostavené dálnici D10, která vede mezi Prahou a Libercem, a která sjezdy jak u Příšovic, tak u Mnichova Hradiště.

5.3.3.9 Alternativní trasy

Vzhledem k vedení trasy a nepříliš velké hustoty vhodných cest pro turisty se zde nenabízí žádná přijatelně krátší alternativa, aby se návštěvník mohl vrátit pěšky na startovní místo. Díky husté hromadné dopravě se však dá pohodlně dostat z Mnichova Hradiště zpět do Příšovic anebo naopak a nemusí se tak vymýšlet složitý a vzdálenostně náročný okruh.

Lze však trasu zkrátit na pouhých 7 kilometrů. V případě, že se návštěvník vydá z Příšovic tak může v Loukově přímo u kostela využít nově vystavěného mostu přes řeku Jizeru a po zelené turistické značce dojít až do obce Březina odkud může využít jak železniční, tak autobusovou dopravu.

5.3.3.10 Další alternativní atraktivity

Po trase mezi obcemi Svijany a Loukov se nachází bývalý lovecký zámeček Bažantnice, ke kterému přiléhá přírodní rezervace Bažantnice u Loukova, skrze kterou vede krátká naučná stezka. Jak zámeček, tak i přírodní rezervace nejsou udržovány a jejich stav tak neodpovídá tomu, aby se sem mohli zvát potenciální návštěvníci. Na budově zámečku však probíhá rekonstrukce a pokud dojde i k následné úpravě flory na území rezervace může se jednat o další zajímavou lokalitu po trase, která by mohla být zajímavým zastavením pro všechny, kteří se na tuto trasu vypraví.

6. Návrhy a doporučení

Nové produkty cestovního ruchu v podobě turistických tras byly vytvořeny na základě terénního šetření v oblasti CHKO Český ráj a Geopark Český ráj a informací zjištěných z knižních a internetových zdrojů. Současně byl také velmi přínosný rozhovor o praxi s turismem a overturismem právě v těchto územích.

Byl zde tak pokus navrhnout nové trasy se zajímavými atraktivitami, které by však měli být určeny převážně menším skupinám lidí než masám. Jedná se tak o jistou formu postupu, v rámci udržitelnosti, kterou se vymezuje geoturismus. Důležitým bodem rovněž bylo nabízet podobné produkty, které se nabízejí i na exponovaných místech v krajinné oblasti.

Podle takto získaných informací se dá usuzovat, že ačkoli se vždy bude jednat v případě nových tras o určitý střet s místní komunitou, tak je to jeden z pozitivních postupů, jak rozšířit turismus i do jiných míst. Nejedná se sice o přímý proces, který by zredukoval overturismus, ale je možné takto přivést návštěvníky i do jiných míst, kde mohou svou návštěvou finančně podporovat místní podnikatelské aktivity a služby v cestovním ruchu. Návrh tras mimo CHKO ale na území geoparku je tak skvělou příležitostí, jak i rozšířit obzory a upravovat mentální mapy přijíždějících turistů.

Mentální mapu a možné cíle u lidí, kteří hledají nová a klidnější místa, je však nutné spravovat už před samotným odjezdem a plánování výletu. Pomocí webových nebo mobilních aplikací by se měl potenciální návštěvník seznámit se všemi možnostmi, aby se nemusel rozhodovat až na místě. Je tedy potřeba na něho působit už před odjezdem a nabízet nové a unikátní zážitky i z jiných než exponovaných oblastí.

Pro propagaci oblastí by se však měly využívat pouze tyto aplikace bez přispění sociálních sítí, které mohou pár lidí, změnit v masy, které už nově vytvořená trasa nepojme a bude docházet k dalšímu poškozování přírody a krajiny. Pro tento přesun a boj s overturismem se tak nejlepší zdá být snížení marketingu významných míst v oblasti a současně menší leč propracovaná propagace nových území, která by mohla zajímat určitá procenta lidí z celé škály všech druhů turistů. Důležité je však i nadále splnit všechna očekávání, která jsou návštěvníkovi skrze propagaci slíbena, aby odjížděl spokojený a obohacen novým a autentickým zážitkem.

Dle rozhovoru s RNDr. Lenkou Šoltysovou se lze domnívat, že při vytváření jakéhokoli nové produktu, v našem případě nové turistické trasy, je v některých případech nutné bavit se i s místní komunitou, kterou pak ale následně můžeme i do aktivit spojených s cestovním ruchem zapojit. V případě Boreckých skal by se tato komunikace musela realizovat zcela určitě, jelikož místním by se úplně nelíbilo, kdybychom jim do jejich skal nahnaly davy turistů.

Při rozhovoru s Mgr. Ondřejem Vítkem Ph.D. a Ing. Jiřím Klápštěm jsme ale došli spíše k obecnému závěru, kdy se jakákoli nová činnost spojená s novými produkty cestovního ruchu nebude místním líbit, jelikož se budou cítit ohroženi. Je tak potřeba spíše uvažovat, zda nová oblast má dostatečné kapacity na cestovní ruch a následně pak hledat kompromis v podobě využití například sezónnosti, kdy se turisté budou lákat na léto a místní jejich přírodní atraktivity zůstanou po zbytek roku.

7. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit nový produkt cestovního ruchu, který měl řešit overturismus na území CHKO Český ráj. Na základě seznamu méně známých lokalit byly vybrány tři trasy, které se nacházely nedalo chráněné krajinné oblasti a současně nabízely zajímavá, netradiční místa anebo místa podobná těm v CHKO, která tak měly určitou sortu lidí přesunout právě sem.

V rámci práce s overturismem se ale nedá rozhodně říct, že by tato cesta byla tou nejlepší, jak tomuto trendu zabránit. Jedná se spíše o nové produkty, které mají potenciál oslovit určitou sortu lidí, která si ji vybere pro svůj výlet a přinese tak nové finanční prostředky na dané území. Jedná se tak o produkt, který může rozvíjet turismus v méně známých oblastech a určitou částí dopomoci v ekonomickém rozvoji, který je tak spojen s novými pracovními příležitostmi a vylepšováním služeb, které destinace nabízí.

I tento proces je však spojen s udržitelností, která je potřeba v každém managementu destinace. Je také nutné zvolit správné marketingové kanály a cesty, jak nové lidi oslovovat. Současně je velmi důležitá práce s místní komunitou. Pokud je se zvýšením turismu všechno v pořádku, lze destinaci propagovat i pomocí sociálních sítí a oslovit velký počet lidí. V případě určitých obav ze strany místních je potřeba se zaměřit na vytvoření určitého kompromisu a nepropagovat destinace ze všech komunikačních kanálů. Zde by se hodilo na základě šetření vytipovat přesnou skupinu lidí, které například zajímají nová a klidná místa anebo právě ty atraktivity, které se nacházejí v námi vybrané oblasti. Takto by se dalo daleko lépe cílit za návštěvníky, kteří by si z těchto oblastí odnášeli nejlepší zážitky a prožitky a ve své sociální bublině podobně smýšlejících lidí dále šířit tyto nové destinace, které by tak získaly sice menší počty turistů, ale zároveň ty, kteří by dokázali vybrané oblasti nejvíce ocenit.

Pro toto zacílení je rovněž nutné poznat typické návštěvníky oblasti a zjistit s jakými motivy a záměry tato místa navštěvují. Tento proces by musel být proveden dotazníkovým šetřením a velmi by to tak v dalším zkoumání a posuzování nových tras vypomohlo, aby mohlo být přesně zacíleno na určitý typ návštěvníka.

Co se týká overturismu, tak pokud mu chceme čelit napřímo, tak je spíše potřeba postupovat cestami radikálních řešení. Nejlepším způsobem jsou samozřejmě zákazy vstupu, které jsou následně nejlépe vymáhatelné. Faktem však zůstává, že exponovaná a nejvíce navštěvovaná místa se nezmění, jelikož lidé jsou zvyklý na tato místa jezdit a chtějí místní atraktivity vidět. V rámci ochrany přírody se tak těmto trendům ustupuje a pohled je soustředěn na zbylé části chráněných území, na kterých je zvýšená ochrana druhů fauny a flory. Pro zachování a spravování ekosystémů, tak dochází k obětování turisty hojně navštěvovaných území, která je potřeba udržovat v rámci infrastruktury. Samotná ochrana přírody je následně realizována na klidnějších a méně zasažených místech.

I přesto je však potřeba lidi nadále vzdělávat především v ochraně přírody a udržitelnosti čehokoli, co začneme provozovat, aby mohli být služby nebo přírodní atraktivity konkurenceschopné i v budoucím období. Zde by také bylo vhodné lidi seznamovat jen s chráněnou krajinou oblastí, ale s celým prostorem geoparku, který nabízí mnoho dalších přírodních i kulturních atraktivit, které

by se mohli stát novými cíli. Všechny tyto snahy společně s geoparkem by mohl propojit geoturismus, který tak nabízí další množství přírodních atraktivit v podobě například lomů. Přichází tak s novými zajímavostmi, které jsou současně spojeny s historickým i ekonomickým vývojem destinace a také poukazuje na strukturu naší Země a její ochranu. Tato komplexní soustava, kterou je tento trend v cestovním ruchu schopen vytvořit, může vytvářet nové účastníky cestovního ruchu, kteří si začnou významných míst více vážit a své chování přetvoří k udržitelným aktivitám, která přírodě i cestovnímu ruchu pomohou.

Podle provedených rozhovorů je určitě výhodou, že se všechny trasy nachází mimo CHKO Český ráj, což je skvělý potenciál, jak vytvořit nový produkt cestovního ruchu, který ale nebude narušovat další vzácné a chráněné lokality na území chráněné krajinné oblasti. Z pohledu komunikace s místní komunitou je velmi důležitá oblast Boreckých skal, kde by se nová trasa musela probrat s obyvateli obcí Rovensko a Borek pod Troskami.

V případě trasy Příšovice – Turnov by neměla nová trasa působit nijak negativně. Bylo by však rozumné zvolit nějakou marketingovou kampaň, která by potenciální návštěvníky připravila na to, co od této oblasti nedaleko CHKO mají očekávat a jejich očekávání mohla být následně naplněna. Tím budou turisté spokojenější a nebudou mít potřebu ve zvýšené míře navštěvovat CHKO.

Třetí trasa, která vede z Příšovic do Mnichova Hradiště se už značně dotýká více navštěvovaných míst a není tak ani moc potřeba tuto trasu se známými navštěvovanými místy propagovat. Dle rozhovoru by však byla asi potřeba určitá komunikace s místními z důvodu, že trasa vede přes Zásadku, kam by se rozhodně neměli zvát nějaké větší davy. Takže spíše oslovit jenom menší skupiny, které by svou návštěvou nepřinesly zatížení ve větší míře.

Trasy by tak po potřebných krocích mohli představovat nové alternativy, jak nadále poznávat region Český ráj a poukázat na to, že tato oblast není jenom CHKO s Troskami a Hrubou Skálou, ale celý velký geopark nabízející spoustu zajímavých přírodních i kulturních atraktivit.

Současně se tyto nové produkty budou postupně přidávat a využívat v nové aplikaci, jejíž záměrem je právě lidem ukazovat nová místa a připravit je na to, že se zde mohou setkat s pěknými a zajímavými místy, která dosud neznali. Současně se zde také nabízí a nadále se na tom bude pracovat, že tyto trasy budou obohaceny o hru v přírodě zvanou questing, která díky své stoupající popularitě může na tyto trasy přitáhnout další návštěvníky.

Seznam použité literatury

BOROVIČKOVÁ, Hana a Svatava HAVELKOVÁ. Nástroje ochrany přírody a krajiny. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. Planeta (Ministerstvo životního prostředí).

Cambridge Dictionary (2021), Tourist trap. Cambridge university press [online]. 2021 [cit. 25.1.2021]. Dostupné z: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/tourist-trap

Czechinvest, National Agency for European Educational Programmes (2019). Life in the Czech republic (Factsheet 22). Czechinvest [online]. 2019 [cit. 18.1.2021]. Dostupné z: https://www.czechinvest.org/en/Reasons-to-invest/Quality-of-life

České dráhy. Traťové jízdní řády / Borek pod Troskami. České dráhy, Národní dopravce [online]. 2021 [cit. 24.1.2021]. Dostupné z: https://www.cd.cz/jizdni-rad/tratove-jizdni-rady/?tc_search=Borek+p.Troskami&station-json=%7B"text"%3A"Borek+p.Troskami"%2C"description"%3A"stanice%2C+okres+Semily"%2C"value"%3A"5455350"%2C"favorite"%3Anull%2C"iconId"%3A3%2C"selectedText"%3A"Borek+p.Troskami"%2C"itm"%3Anull%2C"type"%3Anull%7D&station-sr70=Borek+p.Troskami%255455350

České dráhy. Traťové jízdní řády / Příšovice. České dráhy, Národní dopravce [online]. 2021 [cit. 28.1.2021]. Dostupné z: https://www.cd.cz/jizdni-rad/tratove-jizdni-rady/?tc_search=Příšovice&station-json=%7B"text"%3A"Příšovice"%2C"description"%3A"stanice%2C+okres+Liberec"%2C"value"%3A"5454332"%2C"favorite"%3Anull%2C"iconId"%3A3%2C"selectedText"%3A"Příšovice"%2C"itm"%3Anull%2C"type"%3Anull%7D&station-sr70=Příšovice%255454332

Český ráj. Borecké skály. Český ráj, nechte se unést… [online]. 2018 [cit. 28.1.2021]. Dostupné z: https://www.cesky-raj.info/dr-cs/681-borecke-skaly.html

Český ráj. Informace o regionu. Český ráj, nechte se unést… [online]. 2018 [cit. 28.1.2021]. Dostupné z: https://www.cesky-raj.info/cs/o-regionu/informace-o-regionu.html

Český ráj. Malý a Velký Písečák. Český ráj, nechte se unést…[online]. 2021 [cit. 30.1.2021]. Dostupné z: https://www.cesky-raj.info/dr-cs/91-maly-a-velky-pisecak.html

Český ráj. Městské muzeum Rovensko – muzeum drahých kamenů. Český ráj, nechte se unést…[online]. 2021 [cit. 27.1.2021]. Dostupné z: https://www.cesky-raj.info/dr-cs/1177-mestske-muzeum-rovensko-muzeum-drahych-kamenu.html

Český ráj. Návštěvnost památek, turistických cílů, akcí a infocenter Českého ráje v roce 2019. Český ráj, nechte se unést…[online]. 2021 [cit. 28.1. 2021]. Dostupné z: https://www.cesky-raj.info/cs/kontakty/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/navstevnost-pamatek-turistickych-cilu-akci-a-infocenter-ceskeho-raje-v-roce-2019.html

DIBRA Mirjam, Rogers Theory on Diffusion of Innovation-The Most Appropriate Theoretical Model in the Study of Factors Influencing the Integration of Sustainability in Tourism

Businesses. ScienceDirect [online]. 2015 [cit. 22.1.2021]. ISSN 1877-0428. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815039221

DOWLING, Ross Kingston a David Newsome. Geotourism. Amsterdam: Oxford: Butterworth-Heinemann [2006]. ISBN 0-7506-6215-8

Evropský geopark UNESCO Český ráj. Přehledné mapy oblasti. Evropský geopark UNESCO Český ráj [online]. 2010 [cit. 25.1.2021]. Dostupné z: www.geology.cz/vav-cesky-raj/prehledne-mapy

FERRANTE Mauro, Giovanni L. Lo MAGNO, Stefano De CANTIS. Measuring tourism seasonality across European countries. Science Direct [online]. 2018 [cit. 22.1. 2021]. ISSN 0261-5177. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517718300657

Geologický lokality, Vrch Káčov. Geologické lokality [online]. 2012 [cit. 28.1.2021]. Dostupné z: https://lokality.geology.cz/d.pl

Geopark Český ráj. Borecké skály. Geopark Český ráj [online]. 2021 [cit. 29.1.2021]. Dostupné z: www.geoparkceskyraj.cz/redakce/index.php?lanG=cs&clanek=258681&slozka=207870&xsekce=211478&as4uOriginalDomain=www.geoparkceskyraj.cz&detaildb=10609&

Geopark Český ráj. Globální Geopark UNESCO Český ráj. Geopark Český ráj [online]. 2021 [cit. 29.1.2021]. Dostupné z: www.geoparkceskyraj.cz/cs/geopark/globalni-geopark-unesco-cesky-raj.html

HARTMAN Stefan. Adaptive tourism areas in times of change. Science Direct [online]. 2020 [cit. 11.1.2021]. ISSN 0160-7383. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738320301316

Hrady.cz, Kostel sv. Filipa a Jakuba. Hrady.cz, cestujte s přehledem [online]. 2021 [cit. 30.1.2021]. Dostupné z: https://www.hrady.cz/kostel-sv-filipa-a-jakuba-vsen

Hrady.cz, Zámek Loukovec. Hrady.cz, Cestujte s přehledem [online]. 2021 [cit. 25.1.2021]. Dostupné z: https://www.hrady.cz/zamek-loukovec-mlada-boleslav

IDOL, Platné jízdní řády. Idol, Vše o veřejné dopravě v Libereckém kraji [online]. 2021 [cit. 28.1.2021]. Dostupné z: https://www.iidol.cz/platne-jizdni-rady.html

LEE Alex Yong-Jin a kol. Tourism and economic resilience. Science Direct [online]. 2020 [cit. 17.1.2021]. ISSN 0160-7383. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0160738320301687

LookoutPro, Tourism and travel (2021). The causes of 'Tourism Phobia': an uncomfortable reality that affects us all. LookoutPro [online]. 2018 [cit. 14.1.2021]. Dostupné z: https://www.lookoutpro.com/en/the-causes-of-tourism-phobia-an-uncomfortable-reality-that-affects-us-all/

MALLICK Kumar Suraj, Somnath RUDRA, Riya SAMANTA, Sustainable ecotourism development using SWOT and QSPM approach: A study on Rameswaram, Tamil Nadu. Science Direct [online]. 2020 [cit. 23.1.2021]. ISSN 2577-4441. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2577444120300253

Mapy.cz, Bývalá sokolovna Všeň. Mapy.cz [online]. 2021 [cit. 27.1.2021]. Dostupné z: https://mapy.cz/turisticka?x=15.1061404&y=50.5607001&z=16&source=base&id=2068019

Mapy.cz, Kostel Nanebevzetí Panny Marie. Mapy.cz [online]. 2021 [cit. 25.1.2021]. Dostupné z: https://mapy.cz/turisticka?x=14.9748650&y=50.5570655&z=15&source=base&id=1921236

Mapy.cz, Kostel Povýšení sv. Kříže. Mapy.cz [online]. 2021 [cit. 27.1.2021]. Dostupné z: https://mapy.cz/turisticka?x=15.0168205&y=50.5577152&z=15&source=base&id=2079313

Mapy.cz, Městská památková zóna Mnichovo Hradiště. Mapy.cz [online]. 2021 [cit. 30.1.2021]. Dostupné z: https://mapy.cz/turisticka?x=14.9722150&y=50.5235097&z=16&source=base&id=2218914

Mapy.cz, První naučná stezka Svijany. Mapy.cz [online]. 2021 [cit. 25.1.2021]. Dostupné z: https://mapy.cz/turisticka?x=15.0626542&y=50.5719449&z=15&source=base&id=2129777

Mapy.cz, Vesnická památková zóna Loukov. Mapy.cz [online]. 2021 [cit. 23.1.2021]. Dostupné z: https://mapy.cz/turisticka?x=15.0374199&y=50.5625134&z=15&source=base&id=2219953

MIHALIC Tanja. Conceptualising overtourism: A sustainability approach. Science Direct [online]. 2020 [cit. 10.1.2021]. ISSN 0160-7383. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738320301699

Ministerstvo životního prostředí (2020). Geoparky. Ministerstvo životního prostředí [online]. 2020 [cit. 16.1.2021]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/geoparky

Mnichovo Hradiště, Historie zámku. Mnichovo Hradiště, oficiální webová prezentace státního zámku [online]. 2021 [cit. 30.1.2021]. Dostupné z: https://www.zamek-mnichovohradiste.cz/cs/o-zamku/historie

Motomuzeum Borek pod Troskami. Vítejte na stránkách muzea motocyklů v Borku pod Troskami. Motomuzeum Borek pod Troskami [online]. 2012 [cit. 30.1. 2021]. Dostupné z: https://www.motomuzeumborek.cz/#utm_source=mapy.cz&utm_medium=ppd&utm_campaign=firmy.cz-12868459

NEWSOME David, Ross DOWLING, Yu-Fai LEUNG. The nature and management of geotourism: A case study of two established iconic geotourism destinations. Science Direct [online]. 2012 [cit. 25.1.2021]. ISSN 2211-9736. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211973611000122

NOVARIA Rachmawati and Suko ISTIJANTO. Optimizing the Potential Places and Attractions of Tourist Destination. The Social Sciences. [online]. 2018 [cit. 20.1.2021]. Dostupné z: https://medwelljournals.com/abstract/?doi=sscience.2018.1349.1354

Oficiální stránky města Rovensko pod Troskami. Kostel sv. Václava. Oficiální stránky města Rovensko pod Troskami [online]. 2021 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: www.rovensko.cz/mesto/historie/kostel-sv-vaclava/

Oficiální stránky města Rovensko pod Troskami. Zvonice Rovensko pod Troskami se zvony srdcem vzhůru. Oficiální stránky města Rovensko pod Troskami [online]. 2021 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: www.rovensko.cz/mesto/historie/zvonice/

Oficiální stránky obce Modřišice, Historie. Oficiální stránky obce Modřišice [online]. 2021 [cit. 28.1.2021]. Dostupné z: www.modrisice.cz/obec-1/historie/

Památkový katalog. Kapucínský klášter. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.27.1.2021]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/kapucinsky-klaster-2151389

Památkový katalog. Kostel Nejsvětější trojice. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/kostel-nejsvetejsi-trojice-2141254

Památkový katalog. Kostel sv. Jakuba Většího. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https:// www.pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-jakuba-vetsiho-16204001

Památkový katalog. Kostel sv. Jana Křtitele. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://www.pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-jana-krtitele-16291509

Památkový katalog. Usedlost, Bičíkův statek. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://www.pamatkovykatalog.cz/usedlost-16186458

Památkový katalog. Usedlost, Dům, Maškova chalupa. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/dum-12117273

Památkový katalog. Usedlost, Holanův statek. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/usedlost-11969717

Památkový katalog. Usedlost, Kaple sv. Václava. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/kaple-sv-vaclava-12102245

Památkový katalog. Usedlost, kovárna. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/usedlost-11973888

Památkový katalog. Zámek Zásadka, zřícenina. Národní památkový ústav [online]. 2015. [cit.29.1.2021]. Dostupné z: https://www.pamatkovykatalog.cz/zamek-zasadka-zricenina-2148512

SARPONG Yaw Steve a kol. The impact of tourism arrivals, tourism receipts and renewable energy consumption on quality of life: A panel study of Southern African region. Science Direct [online]. 2020 [cit. 13.1.2021]. ISSN 2405-8440. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844020321940

SEDLÁČEK Štěpán, Ján SKOVAJSA, Petr POKORNÝ, Zbyněk KRAVCIV. Rychlostní silnice R35. Praha: Ředitelství silnic a dálnic ČR, 2015.

Správa CHKO Český ráj. Geologie. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. 2021 [cit. 27.1.2021]. Dostupné z: https://ceskyraj.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/geologie/

Správa CHKO Český ráj. Charakteristika oblasti. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. 2021 [cit. 27.1.2021]. Dostupné z: https://ceskyraj.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/

Správa CHKO Český ráj. Zonace CHKO Český ráj. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. 2021 [cit. 27.1.2021]. Dostupné z: https://ceskyraj.ochranaprirody.cz/cinnost-pracoviste/ochrana-prirody/

ŠAUER, Martin a Jiří VYSTOUPIL a Andrea HOLEŠINSKÁ a kolektiv. Cestovní ruch – Učební text. Brno: Masarykova univerzita, 2015. Učební text pro vysoké školy.

The International Ecotourism Society (2019). What is ecotourism. The international ecotourism society [online]. 2019 [cit. 18.1.2021]. Dsotupné z: https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/

VATSA Puneet, Seasonality and cycles in tourism demand—redux. Science Direct [online]. 2020 [cit. 12.1.2021]. ISSN 0160-7383. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738320302498

Veřejná doprava Královehradeckého kraje. Jízdní řády. Veřejná doprava Královehradeckého kraje [online]. 2021 [cit. 24.1.2021]. Dostupné z: https://www.dopravakhk.cz/vyhledat-jizdni-rad.html

VYSTOUPIL Jiří, Martin ŠAUER, Ondřej REPÍK, Quantitative analysis of tourism potential in the Czech republic. Acta universitas Agriculturae et silviciliturae mendelianae brunensis [online]. 2017 [cit. 19.1.2021]. Dostupné z: https://acta.mendelu.cz/artkey/acu-201703-0033.php

World Tourism Organization (2019), International Tourism Highlights, 2019 Edition, UNWTO, Madrid, DOI: https://doi.org/10.18111/9789284421152.

World travel and tourism council (2020), Economic Impact Reports. WTCC [online]. 2020 [cit. 19.1.2021]. Dostupné z: https:// wttc.org/Research/Economic-Impact

Zámek Svijany, Historie zámku. Zámek Svijany [online]. 2021 [cit. 22.1.2021]. Dostupné z: https://www.zameksvijany.cz/historie-zamku-2.html

ZELENKA, Josef. Udržitelný cestoví ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. Recenzovaná monografie. ISBN 978-80-7435-244-7.

Seznam obrázků

Obr. 1: Trasa v Boreckých skalách s vyznačenými atraktivitami……20

Obr. 2 Výškový profil trasy v Boreckých skalách……21

Obr. 3: Kvalita cest na trase v Boreckých skalách……...22

Obr. 4: Trasa Příšovice – Turnov s vyznačenými atraktivitami……26

Obr. 5 Výškový profil trasy Příšovice – Turnov……...27

Obr. 6: Kvalita cest na trase Příšovice – Turnov……...28

Obr. 7: Trasa Příšovice – Mnichovo Hradiště s vyznačenými atraktivitami……32

Obr. 8 Výškový profil trasy Příšovice – Mnichovo Hradiště……33

Obr. 9: Kvalita cest na trase Příšovice – Mnichovo Hradiště……34

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu

Zadání bakalářské práce

Autor:	**Jan Mervart**
Studium:	I1800307
Studijní program:	B6208 Ekonomika a management
Studijní obor:	Management cestovního ruchu
Název bakalářské práce:	**Vytvoření produktu cestovního ruchu ve vybraném území**
Název bakalářské práce AJ:	Creating a tourism product in a selected area

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíle práce:

Cílem této bakalářské práce je najít méně navštěvovaná místa v geoparku Český ráj a navrhnout nové produkty cestovního ruchu v podobě turistických tras vedoucích méně známými územími a zabránit tak overturismu na známých a ikonických místech v prostoru CHKO Český ráj.

Osnova:

1.Úvod

2.Cíl práce

3.Metodika

- 3.1 Popis výzkumného šetření
- 3.2 Kritéria výběru
- 3.3 Použité metody

4.Teoretická část

- 4.1 geoturismus
- 4.2 overturismus
- 4.3 potenciál destinací a České republiky
- 4.4 negativní dopady CR

5.Praktická část

- 5.1 CHKO a geopark
- 5.2 návrh turistických tras
- 5.3 hodnocení schůdnosti tras
- 5.4 přírodní i historická stránka

5.5 zásah R35

5.6 geocaching

6. Shrnutí výsledků

7. Závěr

8. Literatura

9. Přílohy

DOWLING, Ross Kingston a David Newsome. Geotourism. Amsterdam: Oxford: Butterworth-Heinemann [2006]. ISBN 0-7506-6215-8

MRKÁČEK, Zdeněk. *Příroda v Českém ráji*. Turnov: RA, [1998]. ISBN 80-901697-4-0.

NOVARIA Rachmawati a Suko ISTIJANTO. Optimizing the potential places and attractions of tourist destination [online]. Medwell Journals 2018 [cit. 27.9. 2020]. Dostupné z: https://medwelljournals.com/abstract/?doi=sscience.2018.1349.1354

STAINTON, Hayley. Economic impacts of tourism [online]. Tourism teacher 2020 [cit. 27.9. 2020]. Dostupné z: https://tourismteacher.com/economic-impacts-of-tourism/

ŠVÁBENICKÁ, Lilian. Evropský geopark UNESCO Český ráj – vytvoření geoinformačního systému pro rozvoj regionu a ochranu geologického dědictví. Turnov: Muzeum Českého ráje [2009]. ISBN 978-80-254-6150-1

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER a Ondřej REPÍK. Quantitative analysis of tourism potential in the Czech republic [online]. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis 2017 [cit. 27.9. 2020]. Dostupné z: https://acta.mendelu.cz/65/3/1085/

WALDHAUSER, Jiří a Václav DAVID. *Český ráj očima archeologie: 300 tajemných míst a jejich příběhy*. Liberec: Knihy 555, 2006. ISBN 80-86660-15-X.„ ZELENKA, Josef a Aneta FIŠEROVÁ. Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu. Hradec Králové: Gaudeaumus [2015]. ISBN 978-80-7435-408-3

Garantující pracoviště:	Katedra rekreologie a cestovního ruchu, Fakulta informatiky a managementu
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Hruša, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2020